

sy külön
ot, most
és most

volt dé.
zolgálat

ék meg,
Annak
a dékán-
te a ka-
bizonyos
vizsgálá-
llapított
zónáság
csületes
ettünk a

ndeznek

gása köz
folyton
rasztság

a paje-

t tekin-

aris sza

a Robut

tegyelmi

hindnyá-

Profesz-

át nyuj

yan en-

lyre le-

tekinté-

von fia-

a parla-

telen az

szidja a

hevesen

szemre-

ért.

ja el az

allgassa

nélkül

nem ért

paraszt

oldásai-

a leg-

rtalóbb-

tlen ér-

sok be-

a parla-

os, de a

zik be-

Maniu

nmunkát

m.

kat lát-

felirati

s ülése

Elemér

a kama-

igyével

és ki-

árt leg-

ja, mi-

nőke a

csucsai

nt, for-

oz, aki

az ál-

nk

köl-

23. Az

svájci

Nem-

Elvetiei

adó Rt.

aron I.

na 9.77.

Taxa postală
plătită în num.
No. 224.716 929.

Szerkesztőség
és kiadóhiva-
tal: Cluj-Ko-
lozsvár, Stra-
da Baron L. Pop (v. Brassai-u.) 10.
Telefon: 9-77. Előfizetési árak:
Havonta 110, negyedévre 320, fél-
évre 600, egészévre 1200 lej. K
földre: Havonta 1, negy-
félévre 6, egészévre 12
detések díjszabás sz

KELET az edény-
zsídóság egyetlen napi sa-
gi. Cik-
keink utánnyomását csak a for-
rás megjelölésével engedjük meg.

ZSIDÓ POLITIKAI NAPILAP

Bérmentetlen
leveleket nem
fogadunk el.
Kéziratok
megőrzését nem vállaljuk. Fő-
szerkesztő dr. Marton Ernő. Fele-
lős szerkesztő Jámor Ferenc.
Bukaresti szerkesztő: Hátszegi
Ernő, Str. Sf. Constantin Nr. 21.

Ára 5 lej

Détek, 1932 aug. 26.

**5692. ÉV
AB 24.**

**XV. ÉVF.
194. SZÁM**

**Jorga, Vaida és egy kis
napfürdő**

Az ember nem is hinné, hogy a tisz-
teletreméltó Jorga professzor mennyire
el van foglalva. Mérheterlen az ő fájdalom
és vigasztalhatatlan az ő kedélye,
amióta a nap nap után telik s a Bocu Se-
vertől elrekrivált miniszterelnökségi Lin-
coln-kocsi nem áll meg többé a Bonaparte
szomszédán lévő Jorga-villa előtt.

Nagy haragját kis vezércikkben veze-
ti le a professzor.

Minden kisvezér egy-egy mérges ful-
lánk, dühös kirohanás, vagy vészes fe-
nyegetés. Semmi sem jó, ha más csinálja
és ahogy más csinálja.

Vaida Sándorra különösképpen harag-
zik. Nem tudja neki megbocsátani, hogy
a miniszterelnök a tekerghioi strandon
keres gyógyulást kínzó vesekövének.

Valósággal a veséjét veszi ki emiatt
Vaidának.

Hogy járhat egy miniszterelnök strand-
olni? — kérdi. — S még hozzá fürdő-
ruhában? Es hogyan engedheti egy mi-
niszterelnök a fényképezőgép lencséje elé
közöregedett férfiasságát?

Az ember azt hinné, hogy egy esőkö-
nyösen konzervatív aglegény morálpred-
ikációját olvassa. De a cikkből hamarosan
kibújik a lóláb:

„Haj, ha én tudtam volna, hogy így
kell viselkednie egy miniszterelnöknek,
bizonyára négy évig élveztem volna a ki-
rálvi bizalmat...”

Hát erről van szó...

Mondanunk sem kell, hogy Jorgának
nincs igaza.

Vaida nem azért marad kormányon,
mert strandolni jár.

Es Jorga nem azért égett le a hatal-
mon, mert erkölcsstelennek tartja a fürdő-
trikót...

A páncélos íróasztal titka

Bécsben állítólag óriási izgalommal
várják, hogy mikor szedi le a hivatalos
rendőri bizottság a meghalt Schober
kancellár páncélos íróasztalának pecsét-
jét és mikor kerülnek nyilvánosságra
azok az ott őrzött bizalmas okiratok, me-
lyek Rudolf trónörökös halálára vonat-
koznak. Hihetetlen, hogy a kedélyes bé-
csiek igazán olyan nagyon kíváncsiak vol-
nának a páncélos íróasztal titkára. Mert
hiszen ismeretes a mayerlingi eset min-
den verziója. Vagy Vetsera Mária lőtte
agyon Rudolfot, vagy Rudolf lőtte agyon
a nőt és azután föbelőtte magát vagy
pedig pezségősüveggel verték agyon Ru-
dolfot a nő rokonai. Mondjuk, hogy a
páncélos íróasztal aktái éppen ezt az
átolós verziót igazolják. Mi történik ak-
kor? Nem történik kérem semmi se, mert
hiszen egészen mindegy, hogy milyen
módon lett Rudolf szabályos halott negy-
venhárom esztendővel ezelőtt. Sőt mi-
több: az is egészen mindegy volna, ha a
Schober íróasztalában őrzött okmányok-
ból az derülne ki, hogy Rudolf helyett
egy viaszbábú temettek el és őriznek
ma is a kapucinusok sirtombjában. Az
igazi Rudolf pedig most Hippihopp néven
tekinthető, agg ültetvényes Délameriká-
ban, ahol is mormon imaházba jár vasár-
naponként nyolc gyermekével és harminc-
nyolc unokájával. Ott tartunk, kérem,
hogy a Habsburgok, akár élők, akár hol-
tak — nem érdekelnék. Már azokat a fü-
zetes ponyvaregényeket se olvassa senki,
amelyek a Habsburgokról szólnak. Ha
igazán van a meghalt Schober páncélos
íróasztalának titkos fiókjában egy ma-
yerlingi aktaesemő, akkor jó. Ha nincs,
akkor is jó. Ha volt, de szétrágtta egy
páncélos egér — akkor is jó. Ha se ma-
yerlingi aktaesemő, se páncélos egér nem
szerepel — akkor is jó. Egyetlen terem-
tett léleknek sincsen Bécsben izgalmas
vagy nyugtalan éjszakája a páncélos író-
asztal miatt. Mert lehet, hogy a páncélos
íróasztal nem is létezik.

Fejedelmi gesztus

Mintfogó önök bizonyára nem tudják,
hogy a világ leggazdagabb embere, meg-
mondjuk. A világon legtöbb vagyona a
hidarabadi nizamnak van, sir Akbar Hy-

**A külföldi szakértők egyrésze
elindult Bukarest felé**

Genf, augusztus 25. Visoianu államtitkár Dewis és Jacobson svéd szakértők
kíséretében ma este indul Bukarestbe, ahova szombaton d. u. érkeznek meg az
Orient-expressszel. Loveday, a Népszövetség pénzügyi bizottságának elnöke né-
hány nap múlva fog megérkezni, míg a pénzügyi bizottság többi tagjai szept.
első napjaiban jönnek az országra.

**Az angol gyárak beakarják
szüntetni a romániai rendelé-
sek szállítását**

**A devizakorlátozó rendelkezések súlyosan veszélyeztetik a román
hitel érdekeit Angliában**

**A londoni román kereskedelmi attasé
súlyos megállapításai a devizameg-
szigorítások okozta károkról**

Bucuresti, Bukarest, augusztus 25. (Az
Uj Kelet tud.) A devizakorlátozási rende-
let, ha szükséges is volt, a lej stabilizá-
ciójának biztosítására, végrehajtásának
komplikáltsága miatt valószínűleg mégis
sokkal több kárt okozott, mint hasznot.
Az a sok formalitás, amely ma a deviza-
kereskedelmet fojtogatja, ha nem is mind
felesleges, legalább is túlzott és nagyon
sok esetben károsan befolyásolja Romá-
niának külkereskedelmi viszonyait.

A különböző gazdasági testületek nem
egyszer emeltek fel tiltakozó szavukat a
devizakereskedelmet feleslegesen megszi-
gorító rendelkezések ellen és így leg-
több az UGIR, valamint a Kereskedelmi
és Iparkamárnak az uniója irt át a
Banca Nationalához, megmagyarázva azo-
kat a károkat, amelyek az ország keres-
kedelmét és iparát érik a devizakorláto-
zások miatt. Valamennyi gazdasági tes-
tület egyre kategorikusabban kérte a
Banca Nationalat és a kormányt is arra,
hogy a levizualéteket a lehetőség szer-
int egyszerűsítse és könnyítse meg a
devizavásárlásokat legalább arra az idő-
re, amíg az erőteljes exportkampány tart.

A devizakorlátozásoknak azonban nem-
csak belföldön, de külföldön is megvan
a maguk visszhangja. Így tegnap meg-
érkezett Bukarestbe Holban londoni ro-
mán kereskedelmi attasének az átirata,
amely felhívja a külügyminisztérium,
illetőleg a kereskedelemügyi minisztérium
figyelmét arra, hogy igen sok angliai
nagykereskedő és nagyiparos panaszkodik
a londoni román követségen, hogy a de-
vizakorlátozó rendeletek miatt képtelen
romániai követeléseit behajtani.

A kereskedelmi attasé átirata beszámol

darisnek. Tehát nem Ford, nem Rocke-
feller a legmódosabb emberek, hanem a
hindu nagyur, a mohamedán vallásu ma-
haradzsa, aki mellényzsebéből ki tudná
fizetni kincses Kolozsvár polgárainak
minden adósságát egyetlen briliánsával
Ha a nadrágzsebébe nyulna, abból bizo-
nyára annyit tudna adni a mezőgazdák-
nak, hogy a konverziót nyugodtan törölni
lehetne. Rengeteg földje, gyárjai, palotái
vannak. Van felbecsülhetetlen mennyi-
ségben drágaköve és legutóbb csekély
hatvanmillió font sterlinget utalt be a
Bank of Englandnak.

Sir Akbar Hydaris tul van a hatva-
non. Eddig nem mozdult ki Indiából, de
most, hogy annyit olvas világkrizisről,
fejébe vette, hogy megnézi magának,
hogy is fest az ilyesmi? Az utazást nem
Cook irodája rendezi, erre a gazdag vál-
latat nem tud felkészülni.

Honnan tudná beszerezni a Cook iroda

arról is, hogy nagy angol gépgyárak a
legnagyobb romániai petróleumüzemek-
től nem tudják megkapni a leszállított
gépek ellenértékét.

Nincs kizárva — írja a kereskedelmi
attasé átirata —, hogy a legtöbb angol
cég hamarosan meg fogja tagadni a ro-
mániai rendelések effektuálását. Néhány
londoni gyár már közölte is ebbeli szán-
dékát a román követséggel.

A feltűnésteltető átirat azzal végződik,
hogy ez az állapot rendkívül árt ugy az
ország, mint a romániai magáncégek hi-
telének, mert a londoni piacon lábra-
kapott az a vélemény, hogy a devizakor-
látozó rendelkezések segítségével akar-
nak kibújni az egyes magáncégek fizetési
kötelezettségeik teljesítése alól és a kor-
mány, amikor a korlátozó rendelkezéseket
fenntartja, nem csinál egyebet, mint
segédkezni nyujt ehhez a manipuláció-
hoz.

A londoni kereskedelmi attasé megáll-
apításai valószínűleg gondolkodásba fo-
gják ejteni a Banca Nationala vezetők-
köreit is, akik meg fogják tenni a szük-
séges intézkedéseket a devizakeresked-
lem egyszerűsítése érdekében.

— Poincaré egészségesen visszatér Pá-
rizsba. Párizsból jelentik: Poincaré né-
hány héten belül visszatér Párizsba, mi-
után az elmúlt hónapok betegségét már
teljesen kiheverte. A lapok értesülései
szerint a volt miniszterelnök októberben
jelölteti magát a szenátorválasztásokon
s újból aktív tagja lesz a törvényhozás-
nak s a politikai életnek.

azt a huszonegy Pullmann-luxuskocsit,
amire a nábobnak szüksége van, nem
annyira neki, mint inkább különböző
málháinak, honnan vegye a kíséret szá-
mára a másik különvonatot és honnan a
harmadikat, amely öfensége automobí-
ljait hozza át Európába? Mindezt azért,
hogy a világ leggazdagabb embere meg-
nézhesse magának Európát az ő válságos
viszonyai közepette. Fejedelmi gondolat
az ilyesmi, az már bizonyos.

Még fejedelemibb lenne természetesen,
ha a maharadzsa csekket állítana ki pé-
dálul az európai adósságok rendezésére,
akár a Bank of England, akár a Bank of
India, vagy mind a kettőre. Am nem váló-
színü, hogy sir Akbar Hydaris, Hydara-
bad ura ilyen gesztussal fog lemondani
arról a dícsőségéről, hogy ebben a vál-
ságos világban, amikor egyre csuszna a
Rotschildok, ne ő legyen továbbra is a
világ leggazdagabb embere.

VILÁG TÜRKE
A zsidó világparlament

I.

Mi történt Genfben?
A zsidó világkonferencia elhatározta
a zsidó világparlament összehívását és
annak programjává: a Zsidó Nemzeti
Otthon felépítését és a zsidó népnek,
mint organikus egységnek megszervezé-
sét tűzte ki. Az antiszemita világvesze-
delem, — amelynek jegyében ült össze 25
ország 120 zsidó képviselője, — végered-
ményben egy pozitív életprogramot ter-
melt ki, amely nemcsak a zsidógyűlölet
elleni védekezés negatív akaratát, hanem
a zsidó élet ujjáépítésének konstruktív
irányvonalait is felrajzolta a jövő zsidó
politikájának homlokzatára. És az ere-
deti napirenddel ellentétben, nem is any-
nyira az antiszemita kilengések méretei-
ről vagy a kormányok magatartásáról
folyt az általános vita, mint inkább azok
ról az alapvető okokról, amelyek a zsidó
nép mai tarthatatlan helyzetéhez, az an-
tizemitizmus elhatalmasodásához, a
zsidó tömegek elpauperizálódásához és
deklaszálódásához vezettek.

A tárgyalások gerincét az a megáll-
apítás képezte, amelyet Georg Kareski és
Meyer Ebner dobtak be a vitaanyagba.
Es ez egyetlen mondatba tömörült: „A
zsidóság mai kritikus állapota középszá-
tály-helyzetere vezethető vissza.” Ez az
elhelyezkedés az, amelyben a zsidó élet
minden kinövése és vadhajtsága világos
magyarázatát leli. Es ezen a helyzeten
kell változtatni. Ezt az osztály-helyzetet
kell rekonstruálni. Ez, és csakis ez, lehet
egy pozitív zsidó politikának a program-
ja. Mert minden egyéb csak függvénye
és mellékágazata ennek a centrális főm-
mentumnak.

II.

A végsőig kiéleződött osztályellenté-
tek surlódásaiban, a mai gazdasági rend
pilléreinek kétségbeesett és talán utolsó,
rázkódásaiban: a zsidó tömegek egzisz-
tenciája élet és halál, lét és nemlét po-
lusai között viaskodik. Az egyoldalú osz-
tályhelyzet, amely a termelés és a fo-
gyasztás közé ékelte a zsidó egziszten-
ciák gazdasági funkcióját, — olyan elemi
erővel dobta felszínre a menekülni akaró
tömegek segélykiáltását, akik az megál-
lásra készítette azokat is, akik eddig ha-
zugságokra építették a zsidóság problé-
matikáját és kirántotta őket abból a ké-
nyelmi helyzetből, amelybe eddig belete-
mették a probléma igazi arculatát.

Sokan voltak és vannak ma is, akik
még abban a hitben ringatóznak, hogy
humanisztikus argumentumokkal, álhaza-
fisággal és kozmopolita jelszavakkal le-
het küzdeni az antisemitizmust, anél-
kül, hogy hozzányuljanak az okok gazda-
sági alapértelméhez. Sokan hitték és
hiszik ma is, hogy a zsidókérdés és az
antisemitizmus kizárólag politikai problé-
ma és a politika eszközeivel ledoron-
golható valami. A zsidókérdés és az an-
tizemitizmus azonban nem függ sem-
ilyen államrendtől és semilyen kormány-
politikától. Nincs az a közigazgatási po-
litika, amely ezt a problémát gyökere-
sen meg tudná oldani. Mert nem ezek-
nek a faktoroknak a szüleménye, hanem
mindenekelőtt: annak az abnormálisan
egyoldalú gazdasági rétegződésnek a
produkta, amelyben a zsidóság kétezer
év óta él és amelyben, a mai világvu-
dás folytán, további élete fenn nem tart-
ható.

Ennek a realitásnak parancsoló kény-
szerűsége fordította meg a genfi zsidó
világkonferencia előre beállított kerekeit
és ez a szükségszerűség volt az, amely
az antisemitizmus elleni nemzetközi
konvenciót és a többi negatív célkitűzé-
seket kitalálta a konferencia problé-
matikájából és a negatív feladatok he-
lyébe egy pozitív, konstruktív programot
állított fel. Egy programot, amely elől
nem lehet kitérni még a zsidóságból való
„kitéréssel” sem, mint ahogy a buda-
pesti izraelita politika szeretné, egy
programot, amely a zsidó nép világhely-
zetének mesztelen valóságából fakadt fel

és a népi élet reális szükségleteire ad feleletet.

Stephen Wise kiáltványában a világ lelkiismeretéhez apellált. Ez az ideális irányvonal azonban kettétört abban a pillanatban, amikor Georg Kareski, Meyer Ebner és dr. Rosmarin dokumentális adatszerűséggel mesztelenre vetkőztette a németországi és a kelet-európai zsidó tömegek égető kérdését. „Az önszűkítés egészen új eszközeihez és formáihoz kell folyamodnunk — mondotta Kareski. — Szövetkezetekbe kell hogy tömörítsük a zsidó egzisztenciákat és új gazdasági munkaterületek kiépítésével meg kell idítanunk az átcsoportosítás folyamatát.” Mayer Ebner ezt mondotta: „A zsidó nép belső struktúráját kell átépítenünk és a népiesség tudatosításával véget kell vetnünk a zsidó politika mikry-játékának. Egy ilyen zsidóság méltó helyet fog majd elfoglalni a népek koncertjében és ehhez a szétszórt erőket a Zsidó Nemzeti Otthonnal, mint nemzeti centrummal kell, hogy összekapcsoljuk.” Dr. Rosmarin a lengyelországi zsidó öngyilkossági epidémiájával érzékelte azt a kétségbeesett állapotot, amelyen semmilyen filantropia és semmilyen félmegoldás nem segíthet.

III.

Mert mi történt a multban?

Az utóbbi tizenkét esztendő folyamán 25 milliárd fontot költött el a Joint a kelet-európai zsidó nyomor enyhítésére. És az eredmény? — egyenlő a semmivel. Szomorú, de való és ezt nyíltan be kell vallanunk. Ezzel szemben mindössze öt millió fontot költött el a zsidó nép, ugyanezen idő alatt, Palesztinára és ezzel az összeggel: egvedül Lengyelországból több, mint 46.000 zsidót telepített át egy egészséges és produktív életbe. És ki tudná megmondani, hány zsidónak jelentett volna megváltást, ha az a másik 25 millió font is ezt a megoldást, a megalkuvás nélküli, az egyoldalú gazdasági beállítottságból a normális életbe való átcsoportosítás megoldását választotta volna? Nem akarunk messze menni, de a reális számítás ötször százhusz ezer zsidó megmentésére mutat, mint ahogy az utóbbi 12 év alatt 120 ezer zsidó találta meg egyéni és kollektív boldogulását az új Palesztina életében, ahol ma 46.000 zsidó mezőgazdász él, ami a zsidó lakosság több, mint 26 százalékát teszi ki. Viszont Kelet-Európában minden felségítés és minden kísérletezés mellett, itt helyben: a zsidóságnak alig öt százalékát lehetett csak visszavezetni az östermeléshez.

Romániában például 800 ezer zsidó lakik és ha bele vesszük Besarabiát 30 ezer zsidó mezőgazdáját, Máramaros és Bukovina zsidó parasztságával együtt alig lesz összesen 40.000 ez a szám, ami legfeljebb öt százalékát teheti ki Románia zsidóságának. És hol van a többi? Hetvenöt százaléka kereskedő! Az ipari termelésben, a közmunkákban, a bányákban, a vasutaknál, az állami hivatalokban és az állami intellektuális pozíciókban azonban sehol sincs zsidó. Ezzel szemben Palesztina közel kétszáz ezer zsidója, amelyből 120 ezret az utóbbi 12 év alatt 5 millió fonttal kolonizáltak, egy egészséges gazdasági elosztódást mutat. (És ezzel utat is a kérdés megoldására.) A zsidó lakosság 26 százaléka (46.000) mezőgazda, 20 százaléka (35.000) munkás (10.000 gyárimunkás, 5000 építő, 1000 szállító, ötezer önálló iparos és a többi nagyszámú ártalmazó munkások dolgozik), 17 százalék (22.500) tanuló ifjúság, 5 százalék közhivatalnok (állami, közigazgatási, népjóléti stb. intézményekben), 4 százalék szabadfoglalkozású intellektuel (mérnök, orvos, ügyvéd, író stb.) és 4 százalék a nemkereskedő tökéseknek és a magántisztviselőknek az aránya. Összesen: 75 százalék. Ami azt jelenti, hogy a palesztinai zsidóságnak alig 25 százaléka él kereskedelemről, ebből viszont mintegy 10.000 azaz 5,7 százalék azokból a közelzsidókból rekrutálódnak akik nem is kereskedők, hanem luft egzisztenciák, akiket a filantropia tart fenn és akik nem élni, hanem meghalni jöttek Palesztinába. Mindehhez pedig tudni kell azt, hogy 1921-ben a palesztinai zsidó mezőgazdaság mindössze 16 százalékot tett ki, ami az utóbbi tíz év alatt tíz százalékos emelkedést jelent.

Ezekhez az adatokhoz és ehhez az összehasonlításokhoz felesleges minden kometár. Önmagukért beszélnek annak a gazdasági szilárdaságnak a tükrében, amelyben a palesztinai zsidóság él, amely a prosperitásnak egyedülálló szigete a világ leírás tengerében és annak a kétségbeesett állapotnak az árnyékában, amelyben a galuth zsidósága viaskodik.

IV.

A zsidókérdés megoldásának egyetlen útja van: területi koncentráció, gazda-

sági átrétegződés és népi regeneráció. Erre az ösvényre jutott a genfi zsidó világkonferencia a negatív utkeresés labirintusából. Viszont azok, akik ma is göresösen behunyják szemüket a mesztelen valóság előtt és nem akarják látni azt az utat, amelyet a gazdasági és történelmi szükségszerűség jelöl meg a zsidó nép számára, — azok el se mentek Genfbe. Az amerikai „Jewish Committee“ nem jött el, mert időszerűtlennek tartotta ezt a merész szervezkedést, de eljött az Amerikai Zsidó Kongresszus 35 delegátusa; elmaradt az angol Board of Deputies, mert a német zsidókat féltette Hitlerrel, de eljötték a féltett német zsidók, sőt 16 delegátussal; és távolartotta magát a mindig távolmaradó Agudasz Jisráél, miután helytelenít „minden demonstratív megmozdulást“ és az a nézete, hogy „az országok zsidóságának a kormányokkal kell megegyezniük és minden ilyen tömörülés csak az antisemitizmust táplálja“, — de eljötték a lengyelországi ortodoxok élükön E. Mazurral, a varsói hitközség agudista elnökével, aki horribile dictu a világkongresszus mellett foglalt állást. És ez nem egyéb, mint a zsidó tömegek csattanós felelete arra a „mikry-politikára“,

amelyet azok a körök folytatnak, akik el szeretik kendőzni a zsidókérdés valóságait és megalkuvásokkal akarják eltorlaszolni az egyetlen kivezető utat.

A genfi zsidó konferenciával azonban, — amely a zsidó nép megorganizálását, a Zsidó Nemzeti Otthon felépítését és a zsidó világparlament összehívását határozta el, — a zsidókérdés cionista alapon való megoldása kilépett a Cionista Szervezet kereteiből és a zsidó nép életprogramjára magasztosult. Az a határozat pedig, amely kimondja hogy általános, proporcionális választás alapján fog 1934-ben összeülni a zsidó világkongresszus — kiragadta a tévutakon botorkáló vezérek kezéből a zsidó sors gyepöljét és azt magának, a népeknek, a zsidó tömegeknek kezeibe rakta le. Mert ez a világparlament már nem az egyes szervezetek elnökségének Jesz la gyűlékezőhelye, nem az egyes előjáróságok akarásának vagy nemakarásának lesz a függvénye, hanem a nép akarátának, a nép szavának lesz szabad megnyilatkozása.

Már csak ezért is érdemes zsidó világparlamentet csinálni...

Danzig Hillel

Vakmerő banditák kiraboltak hat hölgyet és egy vadászkapitányt a brassói országuton

Újra automobilonra vadásznak az országutak rablóbandái

Bucuresti-Bukarest, aug. 25. Tegnapi vakmerő rablótámadás történt a brassói-Valeni országuton Ungureni és Bratocea községek között. Egy autót, amelyben hat hölgy utazott egy vadászkapitánnyal, hirtelen rablók vették körül. A tiszt látva, hogy rablók áll szemben, utasította a sofőrt, hogy teljes sebességgel robogjon tovább, de a rablók tüzeltek és a gép kausukjait

eltalálva, az nem tudta folytatni útját. A rablók erre teljesen kifosztották a hölgyeket, akiknek ékszereit vették el, a kapitánytól pedig 65000 lej készpénzt és aranyórját. A sofőrt ezer lejt és óráját is elvették. Az utasokat azután még egy darabig magukkal vitték az erdőbe, majd szabadon bocsátották őket. A csendőrség üldözi a vakmerő banditákat.

A pénzügyminisztériumban megtalálták a pénzügyi szolgálat válságának csodaszerét

Energiára, az állam érdekeinek szemelőtt tartására, pontosságra és lelkiismeretre volna szükség... Segíthet-e az országon az adóterhek leszállítása

Bucuresti-Bukarest, aug. 25. A „Dimeana“ foglalkozva Mironescu adóleszállítási törvényjavaslatával, hangsúlyozza, hogy egy adóleszállítás mindig kellemes, de azért túl sokat nem kell várni. A pénzügyminiszter végre is a kincstár bevételeit van hivatva fokozni, nem pedig azokat csökkenteni, bár igazuk lehet azoknak, akik szerint az adóleszállítás fokozhatja a bevételeket, mert a kisebb adót könnyebben és szívesebben fizetik. Egyébként a javaslat inkább átmeneti jellegű, mert az általános pénzügyi reform, amelynek kebelébe az adóreformok is tartozni fognak, majd a legközelebbi ülészakban arany is sorra kerül.

A pénzügyminisztériumban tegnap délután újabb konferencia volt, amelyen a pénzügyi inspektorok kivül az ország összes pénzügyi adminisztrá-

terai is résztvettek. Az egybegyűtekhez Crisan Gh. pénzügyi alminiszter intézett beszéde. Rámutatott több helyen megejtett vizsgálatainak eredményeire és ezek alapján megállapította, hogy a pénzügyi szolgálat gyökeres átszervezésre szorul. A tisztviselőket specializálni kell, meg kell szüntetni a legtöbb helyen mutatkozó zavart és rendetlenséget, pontosan körülírt és kellően ellenőrzött feladatokat kell a pénzügyi szolgálat minden alkalmazottjára ruházni, amelynek meg kell tudnia felelnie. Energia és az állam magasabb érdekeinek szemelőtt tartása, pontosság és lelkiismeretesség legyen a pénzügyi szolgálat munkájában.

Az értekezleten azután a szolgálat egyszerűsítésével és a jobb ellenőrzéssel kapcsolatos kérdéseket vitatták meg.

Panaszkodik egy király...

Amanullah szeretné eladni ékszereit, de nem talál rá vevőt

Róma, aug. 25. Amanullah, Afganisztán hajdani királya, akit egyidőben Ázsia Mussolini-jének neveztek és akit pár esztendővel ezelőtt Európa minden fővárosában királyi pompával fogadtak most száműzöttként Rómában él „szegényen“, abból, hogy Afganisztánból kimentett koronaékszereit egyenként eladogatja.

Egy újságíró felkereste Afganisztán volt uralkodóját, aki elmondta, hogy tulajdonképpen szegény emberként hagy

ta el hazáját, mert bár felajánlották neki azt, hogy egész magánvagyonát magával viheti, nem akart semmit sem elvinni, mert azt hitte, hogy hamarosan visszatérhet fővárosába.

Amanullah ezután rátért a politikai kérdésekre és igen erősen tiltakozott az ellen a gondolat ellen, hogy az afgánok hajlandók volnának az indiai mohamedánokkal egyesülten angol védelem alá helyezkedni. A hajdani afgán király azt mondotta, hogy azt az em-

Denaturált-szesz

orig. hordóban 26 lej. Szállítás csakis azok részére eszközöltetik, akik denaturált szesz tartására jogosítottak.

Ullmann Jozsef & Fia

Vegyiáru Import Oradea, Telefon 677.

bert, aki Afganisztánban ilyen tervvel állna elő, darabokra tépnék és ha a mostani király maga akarna ily tervet megvalósítani, a saját ágyában gyilkolnák meg. A mostani uralkodóról, Nadir Kánról is nyilatkozott, de nincsen valami jó véleménnyel utódjáról, mert szerinte Nadir Kán, bár eleinte úgy tett, mintha az ő reformmunkáját akarná folytatni, most azon dolgozik, hogy ennek a reformmunkának eddigi eredményeit is aláassa.

Ezzel Amanullah eljutott a maga tragédiájához, mert a hajdani király éppen a reformok buktatták meg. Amanullah védekezett az ellen a vád ellen, mintha elsieltett tempóban akarta volna reformterveit megvalósítani. Állítása szerint ő nem akarta erőszakosan felszabadítani az afgán néket a régi tradíciók rabságából, hanem csupán saját családjának és a feleségének a példájával igyekezett a népre hatni, hogy a néket felszabadítsa a fátyol rabságából.

A hajdani király, aki szegényes viszonyok között távol országtól él, ma is figyelemmel kíséri Középázsia politikai életét és még nem mondott le arról a tervéről, hogy visszatérjen ősei trónjára.

Egyelőre azonban megelégednek azzal, ha Európa gazdag emberei érdeklődnek kissé az afgán viszonyok iránt, amit azzal dokumentálnának, hogy vennének tőle néhány afgán műtárgyat.

...Szegény Amanullah, aki annyira elmerült az afgán viszonyok tanulmányozásában, hogy nem veszi észre, hogy Európában nincsenek már gazdag emberek.

Nyolcezer munkanélküli színész egy városban

Berlin, augusztus 25. A különböző berlini színészegyesületek legújabb jelentése szerint a német fővárosban nyolcezer munkanélküli színész él. Közöttük olyanok, akiknek neve még nem is olyan régen márka volt. Különösen sok azoknak a színészeknek a száma, akik egykor a néma filmnél voltak jól elhelyezkedve, de a hangosfilm már nem használhatta őket.

Jellemző a nagy színésztultermelésre, hogy Chlumberg egyik darabjához, a Wunder un Verdun című drámához negyven statisztát kerestek. A reflektánsok valósággal megostromolták a színházat, úgyhogy rendőrséget kellett igénybe venni. Ötözezen jelentkeztek. A színészek képviseletét beadványban fordultak a kormányhoz, hogy a nagyszámú színészember elhelyezése érdekében szervezzenek a középfokú iskolákban drámai tantereket és a színészek dramaturgiát tanítsanak és rendezzenek a diákság számára színelőadásokat.

Ujdonság!

Ujdonság!

JOSEPH ROTH

HIOB

c. regénye.

Ara 84 lej

Heine óta még egyetlen író sem dolgozott fel zsidó tárgyat olyan ragyogó és emelkedett nyelven, olyan feledhetetlenül megkapó szép képekben, az élmény akkora tüzevel és mélységével, mint Joseph Roth „Hiob“ c. regényében. Kapható az Uj Kelet könyvosztályában az összeg és portóköltség előzetes beküldése mellett, (bélyegben is) vagy utánvétellel.

ugyláts tekintet sziókat alkalma déglős volt a fognak afőlött, adnak-e felett pelnek. denburg oszlatni a német ról bizo tikusan. Alább iratokba

ben meg melyben itéltetett tetek e ban te kvalifika dalmi e ronttot

halálraít kevelme nap mp ügymít nyozni f veit s a telen, ho a kérdés követése rellenne séről, ar össze ké vénybe.

a birod irányban ügyminis Graepner halálraít Lechman jen szabá tatásnál, kosságba

Frank aban az halálraít Beavott adatok k ségével s felvételé főtágyala rendkívül bírój bü

ítéltek a kérdése t váratni f

cselekmé bíróság két polit sulyosan büntetés szocialist ma a ren nyert, ho égre vor s egy a b lottat fe aki lövés két életve fegyhábi szocialist közhözhet löfegyver

ista Der sál a ren sálalmazás szembeni társ miatt Beuthe előtti te

Tovább dolgozik a statárium Németországban

Egy kommunistát tízevi fegyházra ítélték, verekedő ellenfelét, egy nemzeti szocialistát fölmentettek. Nyilatkozik az extrónörökös. Betiltottak az Angriff című kampóskeresztes hecclapot

A halálraítéltek sorsa csak 10—14 nap múlva fog eldőlni

Berlin, augusztus 25. Az első izgalmas ügylétszük leghiggadtak és a kivégzések tekintetében a közvélemény már koncessziókat tesz. Négy gyilkost kegyelemre alkalmasnak talál, csak Lachmann vendéglős számára követelik a bitót, mert ő volt a felbujtó. Minthogy pedig napok fognak eltelni, amíg a bíróság dönteni fog arról, hogy a per újrafelvételének helyt adnak-e. Berlinben kezdenek a gyilkosok felett napirendre térni. Főleg arra tippelek, vajjon a birodalmi gyűlést Hindenburg első összeülésekor fel fogja-e oszlatni. Az eseményekbe beleszól most a német trónörökös is, aki a restaurálásról bizonytalanul és majdnem pesszimistikusan nyilatkozik.

Alább adjuk a mai nap eseményeit táviratokban:

Kivégzés, vagy kegyelem?

Berlin, augusztus 25. Politikai körökben megállapítják, hogy Hitler távirata, melyben testvéreinek nevezi a halálraítélteket, akik egy ágyban fekvő embert tettek el láb alól és még inkább kézírásban terjesztett kiáltvány, amelyben kvalifikálhatatlan támadást intéz a birodalmi elnök és a kancellár ellen, sokat rontott a helyzeten.

Egyes lapok szerint a döntés, hogy a halálraítélteket kivégezzék-e, vagy megkegyelmezzenek nekik, esetleg csak 10—14 nap múlva történik meg. Az igazságügyminisztériumban gondosan tanulmányozni fogják a főtárgyalás jegyzőkönyveit s a per vizsgálati iratait. Kétségtelen, hogy a döntésnél szerepet kap az a kérdés, hogy a halálraítéltek tettük elkövetésekor bírhattak-e tudomással a törvénnyel szembe fordított életbeléptetéséről, amelyet a cselekmény előtt mindössze két órával léptettek Berlinben érvénybe.

Ki volt a felbujtó?

Berlin, augusztus 25. Ugy hírlik, hogy a birodalmi kormányférfiak abban az irányban befolyásolják a porosz igazságügyminisztert, hogy adjon kegyelmet Graepner, Wollnitzer, Müller és Kottisch halálraítélte nemzeti szocialistáknak, míg Lachmann vendéglőssel szemben engedjen szabad utat a büntető igazságszolgáltatásnál, lévén ő felbujtó a politikai gyilkosságban.

Frank védőügyvéd adatokat szerzett be abban az irányban, hogy kérhesse a halálraítéltek perének újrafelvételét. Beavottak szerint az ügyvédnek olyan adatok kerültek birtokába, amelyek segítségével sikeresen lehet küzdeni az újrafelvételért s el lehet érni azt is, hogy a főtárgyalást az újrafelvétel során ne a rendkívüli külön bíróság, hanem rendes bírói büntetőtanács előtt folytassák le.

Kétségtelennek tartják, hogy a halálraítéltek amnesztiában való részesítésének kérdése feletti döntés még néhány napig várni fog magára.

15 és 10 évi fegyház

Berlin, augusztus 25. Kielben a terrorcselekményeket elbíráló rendkívüli külön bíróság egy kommunista vádlottat, aki két politikai ellenfelét revolverlövésekkel súlyosan megsebesítette, 15 évi fegyházbüntetéssel sújtott. Berlinben egy nemzeti szocialista és egy kommunista állottak ma a rendkívüli bíróság előtt. Beigazolást nyert, hogy a harcot, amelyért felelősökre vonták a két kézrekerült vádlottat a kommunisták provokációja idézte elő a bíróság a nemzeti szocialista vádlottat felmentette, míg a kommunistát, aki lövéseivel politikai ellenfeleinek egy-egy életveszélyesen megsebesítette, 10 évi fegyházbüntetéssel sújtották. A nemzeti szocialista vádlott felmentését annak is köszönheti, hogy bizonyítást nyert, hogy lövegverét nem használta.

Betiltották az Angriffet

Berlin, augusztus 25. A nemzeti szocialista Der Angriff c. napilap megjelenését a rendőrfőnök a kancellár durva szidalmazása és az államhatalom szerveivel szembeni nyílt szembeszállásra való uszítás miatt augusztus 31-ig betiltotta. Beuthenben a törvénytörés épülete előtti téren megismétlődtek a tegnapi

nemzeti szocialista tömegtüntetések. A városban a karhatalom állandó riadókészültségben áll. A mozgalom eddig nem fajult el zavargássá.

Felosztatják a Reichsratot?

Berlin, augusztus 25. Azokkal a hírekkel kapcsolatban, hogy a birodalmi gyűlést az első ülésen Hindenburg rendeletével fel fogják oszlatni, illetékes helyről közölték a sajtóval, hogy a Papenkormány a parlamenti bemutatkozásán túl egyelőre még nincsenek határozott tervei. Papen elő fogja terjeszteni a kormánynyilatkozatot, amely a gazdasági vonatkozású elgondolások és javaslatok egész sorát fogja tartalmazni, de arról még nem döntött, felosztatja-e a törvény-

hozó testületet, ha a birodalmi kormány-nak bizalmatlanságot szavaz.

Még semmit sem tudnak arról, hogy a nemzeti szocialista rohamosztagok embe-reinek szabadságát visszavonták volna. A rohamosztagok riadókészültségéről szóló hírek is koraiak.

Az extrónörökös vadászat közben...

Berlin, augusztus 25. A lapok közlik Frigyes Vilmos német extrónörökös nyilatkozatát, aki a napokban a Salzkammergutban osztrák arisztokraták vendége volt s vadászatokon vett részt. Az extrónörökös hangoztatta környezetét, hogy Németországban a monarchista moz-

Egy bukott őrsdiák vezetésével 15 román fiatalember behatolt a vasadi zsidók templomába és a darabokra tépett kegyszereket egy árokba szórták

A templomgyalázás tetteseit elfogták

Valeabui Mihai-Ermihályfalva, aug. 25. (Az Uj Kelet tud.) Felháborító antiszemita botrány tartja izgalomban Szilágymegye zsidóságát. Vasad községben, — ahol mindössze hét zsidó család él tradicionális békességben a környező román és magyar lakossággal — egy Buzintan Viktor nevű többszörsen bukott őrsdiák vezetésével egy tizenöttagú diákcsoport tegnap éjszaka behatolt a vasadi zsidók kis templomába és az ott talált kegyszereket és ima-

könyveket magukkal cipelték. A zsinagógából a falu temetője melletti árokhoz mentek, amelybe diadalmasan beleszórták a darabokra szaggatott taliszokat, imaszijjakat, imakönyveket, stb.

Másnap reggel megdöbbenve jöttek rá a vasadi zsidók a templomukban véghezvitt rombolás nyomaira és azonnal jelentették az esetet Matei Flora köz-ségi jegyzőnek, aki az ügy kinyomozására telefonon berendelte a csendőrsé-

get. A csendőrök kutatása csakhamar eredményre vezetett és Buzintan Viktorral az élen lefoglák a templomgyalázat bűnösseit.

A szilágymegyei zsidóság reméli, hogy az illetékes hatóságok elrettentő példát fogynak statuálni azon felelőtlen elemek számára, akik minden aron fei akarják borítani a zsidó és a másnemzetiségű lakosság tradicionális békés együttélését. (n. r.)

141 milliárddal tartozik Románia a külföldnek

Románia minden egyes lakosára a 7 millió 800 ezer lej külföldi tartozás esik

Bucuresti-Bukarest, augusztus 25. (Az Uj Kelet tud.) A pénzügyminisztérium kimutatása szerint 1933 január 1-én 141 milliárd lejre fognak rugni Románia külföldi tartozásai. Ebből — a minisztérium kimutatása szerint — 99 milliárd rendes, a fennmaradó 42 milliárd pedig háborús tartozásokból áll. A külföldi adósság végösszege éppen azért nem állandó, mert a különböző nemzetközi konferenciák az utóbbi időben folyton változtatnak a háborús kötelezettségeken. Többek között Romániának is elengedtek már va-

lamelyes összegeket, de ugyanakkor redukáltak a békeszerződésekből folyó követeléseit is.

A végösszeg: 141 milliárd mégis imponálóan nagy összeg. Az következik belőle, hogy Románia minden egyes lakosára 7 millió 833 ezer lej külföldi adósság esik. A 99 milliárd lejre rugó nemháborús adósság részint még a háboru előtt felvett kölcsönökből, részint a háboru után konszolidált tartozásokból, olyanokból, amelyeket a békeszerződésekből kifolyólag Románia, mint utódállam volt kénytelen

magára vállalni. Körülbelül 23—25 milliárdra tehető az a tartozás, amelyet a stabilizáció óta felvett kölcsönökből váltalt magára a román állam. Románia most évenként közel 6 és félmilliárd lejt törleszt külföldi tartozásainak terhéből. Ez azt jelenti, hogy a jelenlegi fizetési tempó fenntartása mellett husz év leforgása alatt az állam az összes tartozásait ki fogja fizetni. Nem valószínű azonban, hogy Románia ezt a fizetési tempót so-kaig elviselhesse, valószínű viszont, hogy közben újabb kölcsönöket is fog felvenni.

Nem tudtak megegyezni a minisztertanácson a konverzió módosításban

Két vélemény áll egymással szemben a kormányban és új minisztertanácsot kell tartani, hogy közös szövegben meg tudjanak állapodni

Bucuresti-Bukarest, augusztus 25. A tegnapi minisztertanács, amely a késő éjjeli órákig tartott, nem végzett a konverziós javaslatról. A Dimineata szerint a Ghelmegeanu—Calinescu-féle javaslat

Megrázó lelki élmények, lenyűgöző látványok

Szomorj Dezső Gyuri című új regénye. A lélek kalandjainak legnagyobb ábrázolója közé tartozik Szomorj Dezső. A regény 260 oldal, remek fehér papíron, díszes vázsonkötésben 68 lej. A sorozat tizedik kötete ez. Postán utánvétellel beküldve franco küldi Lepage Kolozsvár. Kérje Lepagétól a teljes sorozat jegyzékét.

csak azoknak skarja megadni a konverziót, akiknek jövedelme minimálisan 50 százalékban mezőgazdaságból ered. A tíz hektáron felüli területre a konverzió csak fakultatív és négymilliónál nagyobb összegeket senkinek sem konvertálnak. Ezzel szemben Madgearu azt javasolta, füg-gesszék fel most a konverziós törvényt és természetesen a mezőgazdasági kényszerűvégrehajtásokat is s dolgozzák ki az ősi ülészakra alaposan az új törvényt, amit nem szabad elcsúsztatni. Utóbbi javaslattal szemben azonban az a vélemény, hogy a szakértők számára nem lehet provizórikus helyzetet teremteni, mert a külföld ennek a problémának elintézését kívánja, de azonkívül újabb agitációra is adna alkalmat.

Ma délelőtt Maniu Gyula lakásán ülést tartott a nemzeti parasztpárt elnöki tanácsa és folytatólagosan megvitatta a konverziós javaslatokat. Minden valószínűség szerint Mironescu eredeti javaslatát fogják elfogadni annál is inkább, mert Anghelescu, a Banca Nationala kormányzója is hozzájárult ehhez a javaslat-hoz.

A liberális párt parlamenti csoportja ma délelőtt ülést tartott Duca elnökletével. Ez alkalommal szintén a konverzió problémájával foglalkoztak.

ADY ENDRE, Romain Rolland, Petőfi, Vörösmarty, Babits Mihály legszebb alkotásai szerepelnek Tessitori Nóra hétfő esti műsorán.

Akar-e Ön művészi blondel rámát,

gobelinnek, festménynek, stb., továbbá függönytartót olcsón beszerezni? Okvetlenül keresse fel

„ROMEOT“

Ugyanott olcsón művészi festmények kaphatók, Cluj, Bolyai u. 2. Bresan kalapos mellett.

galom kétségtelenül erősen izmosodik, de túlvértes reményeket jelenleg nem kell táplálni, mert aligha lehet számítani a legközelebbi hónapokban a monarchia restaurálásával.

Stuttgartban megkezdődtek a centrum és a nemzeti szocialisták kiküldöttjeinek megbeszélései birodalmi, illetve porosz kormánykoalíció, vagy legalább együttműködés lehetőségéről. A nemzeti szocialisták fődelegátusa, Strasser proosz miniszterelnökjelölt, a centrumé Brüning, aki az eszmecsere miatt megszakította üléseit.

A genfi zsidó világkonferencia erőteljes manifesztumot intézett a nemzetekhez és a zsidó néphez

A zsidó nép igénye a nemzeti létre. Tiltakozás a gazdasági és a kulturális egyenjogúsítás megsértése ellen. Megalkult a zsidó világparlament előkészítésére választott végrehajtóbizottság

„A zsidó nép a maga kezeibe akarja venni a maga sorsának alakítását“

Genf, augusztus 25. (Az Uj Kelet tud.) A genfi zsidó világkonferencia szervezőbizottsága, mint ismeretes 1934-re tűzte ki a Zsidó Világkongresszus összehívását. A bizottság tagjai egyhangúlag határoztak ebben a kérdésben és csupán az összehívás időpontja és a kongresszus összetételének módja körül folyt élénk vita. Végül elhatározták, hogy a kongresszus nem a különböző szervezetek és intézmények képviselőiből fog összetevődni, hanem demokratikus alapon választott testület lesz. A kongresszusi választásokat minden országban meg fogják tartani, ahol zsidók élnek. A szervezőbizottságban élénk eszmecsere tárgyát képezte az a kérdés is, hogy a kongresszus napirendjén szerepeljen-e a Zsidó Nemzeti Otthon kérdése, illetve, hogy ez a kérdés továbbra is a Cionista Szervezet kereteiben maradjon, avagy a Világkongresszus kereteibe szélesedjen ki.

A genfi konferencia politikai bizottságának kellett megszövegeznie a konferencia manifesztumát a zsidó néphez és azt a politikai rezolúciót, amelyet a politikai világnak szánt a konferencia. Ezenkívül Tedeschi professzor tervét is ez a bizottság vette tárgyalás alá. Mint ismeretes a világhírű római professzor nemzetközi konvenciót akar létrehozni az antiszemitizmus ellen. A politikai bizottság tagjainak egyrésze arra az álláspontra helyezkedett, hogy a Tedeschi-terv keresztülvételére irányuló kezdeményező lépéseknek nem egy zsidó kongresszus, hanem a nemzetközi politikai faktorok részéről kell megindulniuk.

A politikai rezolúció

Dr. Emil Margulies a politikai bizottság nevében a következő politikai rezolúciót terjesztette a plénum elé, amit egyhangúlag el is fogadtak.

„A zsidó nép, amely összességében 18 évszázad óta szétszórtva él az egész világon, a diaszpóra mai általános politikai, szociális és gazdasági rázkódtatásainak korszakában

rendkívül súlyos nyomorban szenvedik.

Miután a nagy francia forradalom az emancipáció által, a zsidó egyedek polgári egyenjogúsítását bevezette, a világháború után beállott állami, politikai és közjogi átalakulások folytán, amelyek oly sok népnek a felszabadítását, nemzeti függetlenségét a saját földjén hozták meg, a zsidó népek is megadták a népi élményüket, a zsidó népet jogát is elismerték a nemzeti létre és a népek jogaiba iktatták be.

A zsidóság kiszorítása a köz munkákból

A zsidók polgári egyenjogúsítását azonban a közigazgatási praxis legtöbb esetben illuzoriussá teszi. A zsidó ifjúságot törvényadta korlátozásokkal tartják távol a művelődési- és kulturterületektől. Az ember veleszületett és elvárhatalmas jogát a munkára a városban és az országban a zsidóktól megtagadják és a parasztságra és a kéziiparra való átrétegződést megakadályozzák. Ott, ahol az állam, a város, vagy más közigazgatási munkát adnak ki, a zsidó iparosokat a középosztályú vállalkozókat a hatóságok háttérbe szorítják az árlejtésnél és a versenyenél.

Egyes országokban, az ucca ösztöneihez alkalmazkodva, az ítéletekben sem adják meg a megtámadott zsidóknak az egyenlő védelmet becsületük, életük és vagyonuk épségére. A zsidó kisebbséghez tartozók egyenjogúsításának ezen ténybeli felfüggesztése mellett, egyre súlyosabb és veszedelmesebb módon érvényesül a népek körében az a törekvés, hogy az egyenjogúsítást a törvényhozásban is felfüggeszték és a zsidókat kivételes jogba helyezték és kiszajátítják.

Gazdasági krízis, gazdasági antiszemitizmus

Gazdasági téren az általános gazdasági krízis kísérelésként vonul végig

a zsidóknak tervszerű kiszorítása tevékenységük területéről, még pedig úgy a magángazdaságban, mint az egyes gazdasági ágak monopolizálásában. A jelentősebb országokban a szellemi és a művészi alkotások kerületeiből kizárják és kizárják a zsidókat. Az általános krízis ezen tendenciák hatása alatt rendkívüli méretekben súlyosbította a zsidók gazdasági helyzetét a diaszpóra országai és a zsidóság azon keskeny rétegeinek és kevés közsegeinek elszegényedése is vezetett, amelyek még röviddel ezelőtt kedvezőbb anyagi pozícióban voltak.

A nép tömegei óriási nyomorban és éhségnek vannak kitéve!

A törvény által garantált igényünket a saját nemzeti életre, a kultúra, a közoktatás és a nevelés terén, — nem valószínű, hogy megkapjuk, akik az új határvonalak folytán azokban az országokban, ahol ők és elődeik éltek, idegenek lettek, — az államközösségbe való felvételük megtagadása által: tiszteivel hazatérők és államnékükké váltak.

Gyűlölet és erőszak

A népek egymás elleni gyűlöletének a világ mai kritikus viszonyai között megerősödött tendenciája és a más nemzetiségű kisebbségek elnyomásának számdéka, amely a zsidó kisebbséggel szemben

mindinkább élesebb formában jut kifejezésre, a különböző országokban ma egy a megsemmisítésre és kiirtásra irányuló gyűlölet propagandájának gátlás nélküli mozgalmává lett minden ellen, ami zsidó. A gyűlölet és az erőszak temetőket is rombol, amik minden népek szentek. Olyan népek sem maradnak távol a gyűlölet-propagandától, amelyek maguk is a nemzeti kisebbség sorsát szenvedik. A civilizált népek társadalmában fennálló jogalap, hogy a kisebbségek igénye az egyedek állampolgári egyenjogúsításra és a közösség magánéletének szabadsága a civilizáció és a kulturális alapelveiben, — amelyeken a mai emberi társadalom nyugszik, — van leszögezve. A zsidó kisebbség elnyomására és teljes megsemmisítésére irányuló törekvések korlátlan terejszékése és megtűrése, — alapjait fenyegetik ennek a társadalomnak.

A zsidó nép Genfben összegyűlt képviselői, a föld egyik legrégebbi kultúrnépének kiküldöttjei, mely nép az évszázadok borzalmas üldözeteit és terrorjait élte meg, amely ennek ellenére sem veszítette el az emberiség haladásában való közreműködését és a nemzeti és szociális igazság győzelmének eszméjébe vetett hitét és ma újra a népek társadalmi egyenjogúsított tagjának érzi magát, — tiltakozásukat emelik fel a nyers erőszak uralmának eszméje, az erőseknek a gyengék

KÖZGAZDASÁG

Amerikában feszült figyelemmel kísérik Montague Normann tárgyalásait

Párizs, aug. 25. Newyorki lapjelentések szerint Montague Norman angol bankkormányzó az amerikai Bar-Harbourban newyorki, philadelphiai, washingtoni bankárokkal folytat tárgyalásokat. Amerikai pénzügyi körök rendkívüli fontosságot tulajdonítanak az eszmecsereinek, amely döntő fordulatot hozhat a gazdasági világválság leküzdésében folytatott harcban.

Beavatottak körében úgy hírlik, hogy az angol bankkormányzó megvitatta az

eszmecsereit a nyersanyagárak emelése érdekében tervbe vett nemzetközi konferencia ügyét, az angol font stabilizálásának kérdését és azt a problémát, helyese-e, ha Anglia decemberben fizet az Egyesült Államoknak háborús adóssági annuitást s ha igen, mekkora legyen a tőlesztési összeg. Mindehárom problémának világgazdasági jelentősége kétségtelen s eredményes megoldásuk a válság enyhítését vonja maga után.

Anglia meglepő engedelményeket tett a dominiumoknak az árucikkek vámmentessége kérdésében

A belföldi áruk preferenciájának növelésére felemelik egyes külföldi áruk vámtételeit. Új terv a preferenciális rendszer alapján a Duna-medence államai számára

A világgazdaság nagy eseményét kétségen kívül az ottawai brit birodalmi konferencia eredményei képezik, amelyek annál meglepőbbek, mivel Anglia nem várt engedelményeket tett a dominiumoknak. Az egyezmény értelmében meg fogják hosszabbítani november 15-ike után is egyes brit birodalmi termékek vámmentességét. Ezenkívül bizonyos birodalmi származású cikkek preferenciáját a külföldi áruk vámjainak felemelésével fogják növelni.

Az Indiával kötött megegyezés — amely még az indiai törvényhozó testület jóváhagyására szorul — Anglia részéről preferenciákat biztosít Indiának, főként vörösréz, kávé, tea, fűszerek és dohánytermékek tekintetében. London-

ban rövidesen tárgyalások indulnak meg a vas- és gyártmányoknak Indiába való, az indiai gyapotnak Angliába való vámmentes behozatala tárgyában. Ezenkívül India preferenciákat ad bizonyos angol autógyártmányoknak. Az egyezmények gazdaságpolitikai szempontból nagy jelentősége az, hogy Anglia, amely most gyarmataival szemben erősen preferenciális politikát alkalmazott, nem térhet majd ki az elől, hogy támogassa az európai és főleg közép-európai viszonylatban megkötött preferenciális egyezményeket. Ezek közé tartozik tudvaleg a német-román preferenciális kereskedelmi szerződés is.

Az angol ellenzéki lapok élesen támadják az ottawai megállapodásokat.

fölötti tekintetnélküli uralma és az erőbe vetett tévhit ellen; tiltakozásukat emelik fel a megsemmisítésre irányuló zsidóellenes támadások, azoknak megtűrése és nyílt vagy burkolt előmozdítása ellen.

Egy nép sorsának eldöntése magánál a népnél van. A zsidó nép is csak akkor fogja megtalálni a hathatós fegyvereket a maga védelmére és felszabadítására, ha összegyűjti közösségét és nemzeti existenciája helyreállításának gondolatában összefogja erőit, csak akkor, ha a maga sorsának alakítását a maga kezébe veszi. Csak egy a magában és a maga nemzeti életakarátában megerősített zsidó nép fogja megtalálni a világ közvéleményének támogatását. A zsidó nép képviselőinek a világkongresszusra való megszervezését döntő lépésnek tekintjük ezen az úton.

Az exekutívé

A kongresszus tényleges előkészítőmunkájának vezetésére a genfi világkonferencia egy végrehajtóbizottságot választott, amelynek tagjai a következők: Bernhard S. Deutsch, az Amerikai Zsidó Kongresszus elnöke, M. Dizengoff Tel-Aviv polgármestere, dr. Mayer Ebner, a romániai Zsidó Parlamenti Klub elnöke, dr. Nahum Goldmann, Rabbi Abe Goldberg, Jizchak Grünbaum, J. Jeffrey, M. Jochelmann, Georg Kareski, L. Krainin, dr. E. Margulies, Leo Motzkin, dr. M. Nurok rigai főrabbi, dr. H. Rosmarin lengyel zsidó képviselő, Robert Stricker, dr. J. Tennenbaum, dr. Stephen Wise, Baruch Zuckermann. Ezenkívül egy helyet a palesztinai Vaad Leuminak és kettőt a cionista munkásszervezetek részére tartottak fenn, miután a Poale Cion és a Hítachdüt danzigi konferenciájukon döntöttek a kongresszus kérdésében.

Továbbá egy hatvantage kongresszusi tanácsot létesítenek, amely az egyes országok szervezeteit fogja képviselni. Ez a tanács 1933-ban előkonferenciát fog tartani. Az exekutívé már megtartotta az első gyűlést és elhatározta, hogy októberben indítja meg az egyes országokban a kongresszus szervező munkáját.

Attól tartanak, hogy Anglia túl nagy engedményeket tett dominiumainak és az élelmiszer-vámok behozatalának az lesz a következménye, hogy Angliában megdrágul majd a megélhetés. Különösen a liberális News Chronicle és a szocialista Daily Herald támadják kiméretlenül a kormányt. Ezzel szemben lord Beaverbrook szélsőséges védvamos irányzatú lapjai még ezeket az eredményeket is kevésnek találják. A Times, a Daily Telegraph, a Morning Post és a Daily Mail helyeslik, hogy az angol államférfiak Ottawában nem engedték Angliát a külföldtől teljesen elszigetelni, a Financial News meglepedéssel állapítja meg ugyan, hogy az új vámok nem fognak idegen államokkal kötendő kereskedelmi szerződéseknél utjában állni, de aggodalmának ad kifejezést az élelmiszerkontingens-rendszer bevezetése miatt.

Nem szabad gazdaságpolitikai szempontból figyelmen kívül hagyni azt az eddig nem eléggé méltányolt tényt, hogy néhány nappal ezelőtt került nyilvánosságra a francia kormány új terve a dunai államok segítségére vonatkozólag. Ez a terv szintén a preferenciális elven nyugszik, melyért már évekkel ezelőtt Madgearu kereskedelmi miniszter annyit harcolt. A terv preferenciális rendszert javasol a Duna-medence agrárállamai számára. Ezuttal azonban a preferenciális elv már nemcsak a buzára vonatkozik, mintahogy azt a Népszövetség mezőgazdasági bizottsága tervezte, hanem kiterjedne a búzán kívül az árpára és a tengerire is. A tervezetet a jövő hó elején veszi tárgyalás alá a Népszövetség.

Az ipari államoktól kapott preferenciák fejében az agrárállamoknak le kellene mondaniuk eddigi ultraprotektionista vámpolitikájukról. Kötelezniük kellene magukat arra, hogy meghatározott időn belül bizonyos arányban le szállítják vámtarifáikat. Így tehát az agrárállamok helyzetének könnyítésével egyidejűleg megakadályozzák szabadítani a nemzetközi kereskedelmet az ottolai béklyóktól, amelyek az utóbbi időben teljesen bénává tették. Diplomáciai körökben sok bizalommal tekintenek az új terv elé és azt praktikusabbnak és jobbnak tartják, mint Tardieu eredeti tervét.

Cluj-Kolozs (let tud.) Azban megirtu sitasi botran zatossággal csak nagys és szeltünk a Hatieganu ban Bukare arányu han és elutazása tartásra köt Kelet munk formációi hamisítási Kelet olvas dekló ügyb a nyilvános szenzációt tudósítása, ismertettük tási panam A szerda nemkeveseb ügyet és a közölt Mar szár, misze fonrendelet hogy Baga szám alatt kedden ha őrséget álli ban a nyil Baga Istvá tartóztatás kozattal — egy millió Bukareszbe

Magánértektivregér be, melyne sen még i rendőrségn korics Alt István hét el hazulról Az egész tőkét Kol

valószínű gyan Az a körü annyian f létükkel h tatja, hogy Bukaresztb A mene és Bagána szakai me és Baga s ton lakás

Mindke távoztak.

az egy dett és Katz meg elindul és lomásra h ideje, ho váltson, Miszár az Szankov foglya vo Katzot tura fo vezérfelü

Bukarestbe szállították a bélyeghamisítási botrány összes bűnjeleit és a letartóztatottjait

Izgalmas hajszá után Tövisen, a Rapid vonatban tartóztatták le Baga Istvánt, a megszökött bélyeghamisítót

Baga leleplezte bukaresti bűntársait, mire Bukaresztbe szállították, ahol folyik a bűnügy nyomozása

Menekülés közben tartóztatták le a bélyeghamisítókat

Cluj-Kolozsvár, aug. 25. (Az Uj Kelet tud.) Amint azt tegnapi számunkban megírtuk, a kolozsvári bélyeghamisítási botrány nyomozását olyan titokzetossággal kezelik, amelyhez hasonló csak nagyszabású politikai eseteknél észleltünk a kolozsvári rendőrségen. Hatieganu rendőrkezes e pillanatban Bukarestben bogozza ki a nagyarányú hamisítási ügy kulisszatitkait és elutazása előtt a legteljesebb titoktartásra kötelezte alantasait. Így az Uj Kelet olvasóit a rendőrség információi nélkül kellett felderítenie a hamisítási ügy részleteit, hogy az Uj Kelet olvasóit a rendőrség különösen érdeklő ügyben kellőképpen tájékoztassa a nyilvánosságot. Kolozsváron óriási szenzációt keltett az Uj Kelet tegnapi tudósítása, melyben a legrészletesebben ismertettük a sokmillió bélyeghamisítási panama minden fordulatát.

A szerdai napon a rendőrség közgei nemkevesebb diszkrécióval kezelték az ügyet és a sajtó számára csak annyit közölt Marpozan helyettes rendőrkomiszár, miszerint az éjjeli órákban telefonrendeletet kapott a kezesektől, hogy Baga István Wesselényi uccá 3. szám alatti műhelyébe, amelyet már kedden hajnalban lebélyegeztek, erős őrséget állítsanak. Nem közölték azonban a nyilvánossággal, hogy mi van Baga Istvánnal, aki — szemben a letartóztatásáról szóló rendőrségi nyilatkozattal — a keddre virradó éjszaka egy millió lej értékű hamisbélyeggel Bukarestbe szökött.

Baga István izgalmas szökése

Magánértesüléseink ezuttal egy dektívregénybe illő hajszáról számolnak be, melynek során Baga Istvánt Tövisen még is sikerült letartóztatnia a rendőrségnek. Megírtuk, hogy Sztankovics Albert, Katz Márton és Baga István hétfőn egyidőben azzal távozott el hazulról, hogy elutazik a városból. Az egész estét és éjszakát együtt töltötték Kolozsváron és

valószínűleg azt beszélték meg, hogyan lehetne Kolozsvárról elmenekülni.

Az a körülmény ugyanis, hogy mindannyian fedni akarták magukat távollétükkel hozzátartozóik előtt, azt mutatja, hogy az üzelmek leleplezéséről Bukarestből már értesítést kaptak.

A menekülésre elsősorban Katz és Baganak volt szüksége és a késő éjszakai megbeszélések értelmében Katz és Baga egyidőben távozott Katz Márton lakásáról.

Taxi Apahidára

Mindketten a főtéri taxiállomásra távoztak. Itt Baga

az egyik soffőrrel alkudozni kezdett és megegyezett vele, hogy Apahidára viszi át.

Katz megvárta, míg társa Apahidára elindul és ő is taxiba szállt. Katz az állomásra hajtott, de még arra sem volt ideje, hogy az előcsarnokban jegyet váltson, mert Marpozan helyettes komiszár azonnal letartóztatásba helyezte. Sztankovics ekkor már a rendőrség foglya volt.

Katzot nem a központi rendőrkészlet fogdájába, hanem a rendőrségi vezérfelügyelőség Ferdinand ut 36. sz.

alatti épületébe szállították, ahol már Sztankovics Albert várta. Ekkor vették kezdetüket a házkutatások, amelyekről az Uj Keletben már beszámoltunk. A házkutatások alatt tudták meg a rendőrség emberei, hogy Baganak sikerült előbb autót Apahidára, majd innen a délelőtti Rapiddal Bukarestbe szöknie. A hajnali órákban letartóztatottak valóságából azt is megtudta a rendőrség, hogy Baga egy millió lej értékű hamisbélyeget vitt Bukarestbe.

Izgalmas verseny autó és a Rapid vonat között

Baga elfogatása lett tehát első feladata a nyomozásnak. Nemcsak a tettes kézrekerítése miatt volt szükség letartóztatására, hanem elsősorban annak megállapítása céljából, hogy

kinek szállítja a kolozsvári bélyeghamisító társaság az okmánybélyegeket.

Baga István kézrekerítésére maga Hatieganu rendőrkezes vállalkozott. Délelőtt kilenc órakor Hatieganu rendőr-

kezes Pulca rendőrfelügyelő és Pop Iacob helyettes komiszár a rendőrség autójába ültek és Tövis felé hajtottak. Kézenfekvő volt ugyanis, hogy Baga a délelőtti Rapiddal utazhatik csak el Apahidáról.

Elfogják Bagát

Két órai rendkívül gyorsiramu hajts után Hatieganu Simon autójának sikerült még a Rapid előtt Tövisre érkeznie. Itt megfelelő haditervet dolgoztak ki arra, hogy a szökött bélyeghamisítót a vonatban elfoghassák. A három rendőrtiszt három különböző vonatra szállt fel és csak a vonatnak Tövisről történő elindulása után láttak munkához. Az állomási kijáratot a vonat állomásozása alatt a tövisi állomási rendőrség őrizte és mindenkit leigazoltatott. A vonat indulása után csak rövid keresésre volt szükség:

az egyik másodosztályú fülkében megtalálták Bagát, aki az ülésen végignyulva aludta ki az izgalmas kolozsvári éjszaka fáradalmait.

Oroszország éhségkatasztrófa előtt áll

A szovjet ezidén nem dolgozik dumpinggabonáival

London, aug. 25. Moszkvából érkező jelentések szerint az orosz lakosság éhségkatasztrófa előtt áll. Ukrajnában, Kaukázusban és a Volga völgyében a gabonatermés évtizedek óta nem volt olyan győngye, mint ezidén. Hozzávetőleg 35 százalékkal kisebb a holdankénti terméseszköken és a tavalyihoz arányítva a gyenge termésnek főoka, hogy a parasztok nem kaptak idejében megfelelő mennyiségű vetőmagot.

Oroszországban azt hiszik, hogy a

termésgondok és az ezzel összefüggő ellátási bajok a Stalin-kormányt és megintgatták. Beavatottak szerint Kalinin kerül az ügyek élére, aki inkább hajlandó a szabad kereskedelemnek és a kenyérmagvak szabad értékesítésének elvét végrehajtani.

A rossz termés oka annak is, hogy az orosz gabona-dumping, ami annyira rontott az európai gabonaárakon, a télen elmarad.

A szovjet megrendelés nélkül ebben az évben nem szállít gabonát a nyugati országok kikötőibe s csak már eladott áru kerül szállításra. Legutóbb a skandináv országok és Ausztria vásároltak a szovjettől nagybemennyiségű búzát, de már nem dolgoznak dumping árral s így a vevőknek meg kellett fizetniük a minőségnek megfelelő s az elmúlt évi dumpingáraknál jóval magasabb árakat.

Kétféle silling Ausztriában

A Népszövetség képviselőjének beszámolója az osztrák gazdasági helyzetről

Bécs, augusztus 25. A Népszövetség pénzügyi bizottságának ausztriai képviselője, dr. Rost van Toningem most publikálta negyedévi beszámolóját. Ugyanúgy, mint Mr. Tyler, dr. van Rost is abban látja a normális állapotok vissztérésének lehetőségét, ha Középeurópában egy nemzetközi akció segítségével a kereskedelmi és hitelviszonyok megszabadulnak a jelenlegi bélyektől.

A költségvetési helyzet Ausztriában éppen olyan komoly, mint nálunk és ha az első félév bevételei nem is olyan rosszak, mint azt gondolták, a deficit eltűnése mégsem sikerült. Dr. Rost ugyanúgy, mint magyarországi kollegája, továbbá megtakarításokat sürget. Érdekes a Népszövetség ausztriai képviselőjének az a megállapítása, hogy az állami bevételnek a relatíve kedvező alakulása talán összefüggésben van a silling vásárlóerejének a csökkenésével.

Dr. Rost egyáltalán nem titkolja azt, hogy a kétféle sillingárfolyam közül tulajdonképpen a zügforalmi silling az igazi, nemcsak azért, mert a külföldön mintegy 30 százalékkal aláértékelik, hanem azért is, mert az árnív Ausztriában ehez a zügforalmi árfolyamhoz alkalmazkodik. Egyébként talán nem is helyes ezt a magánforalmi árfolyamot a silling ese

tében „zügforalmi” nevezni, hiszen az Osztrák Nemzeti Bank már régen engedélyezte a kompenzációs devizaforgalmat. A Népszövetség képviselője meg is jegyzi, hogy ugyszólván az egész nemzetközi áruforgalom, melyet Ausztria lebonyolít, ennek a devalvált sillingnek az alapján történik. Legutóbb az osztrák-olasz árucserforalmi kliringben már vi lágosan ki van mondva, hogy az osztrák importőr a hivatalos lírakurzuson felül mintegy 20—30 százalékos felárat tartozik fizetni az olasz exportörnek. Hogy az osztrákok szabad devizapolitikája helyes-e, azt a közeljövő fogja megmutatni. Egyelőre korai volna véleményt mondani róla. A Népszövetség képviselője sem nyilatkozik érdemileg arról a fontos kérdésről, csak a tényeket sorolja fel és még azt a kommentárt fűzi hozzá, hogy az árnív a devalvált sillinghez alkalmazkodik.

Megemlékezik dr. Rost természetesen az osztrák transzfermoratóriumról is, amely de facto már júniusban életbe lépett azzal, hogy az osztrák jegybank nem szolgáltat ki több devizát a külföldi kölcsönök kamat és amortizációs szolgáltatásának a fedezésére. Bár osztrák szempontból megérti dr. Rost, hogy nem volt más kiút, nemzetközi kihatásait az osztrák transzfermoratóriumnak mégis igen

kellemetlennek minősíti. Az osztrák népszövetségi kölcsönt különben — amelyet a magyar népszövetségi kölcsöntől eltérőleg a nagyhatalmak garantáltak — egyelőre nem érinti az osztrák transzfermoratórium, mert június óta már a népszövetségi kölcsön bizalmi férfainak kezei között van az az összeg, amely az 1932 decemberi esedékességek fedezésére kell.

A sok kellemetlen számsor közepette megnyugtató részlete a jelentésnek az, hogy a takarékbetétek a januári 1414 millió sillinges állagról június végéig ugy szólván semmit sem változtak.

Az osztrák rövidlejáratu bankkölcsönök, a Creditanstalt kölcsöneitől eltekintve, június végén mindössze 15,2 millió dollárt tettek ki. A Creditanstalt új vezérigazgatójának a Népszövetség képviselője nagy érdeműl tudja be, hogy hivatalba lépése óta a Creditanstalt nem terhelte meg újabb váltóanyaggal az Osztrák Nemzeti Bankot.

TESSITORI NÓRA szabadegyalatti előadása hétfőn este, a ref. kollégium Farkas uccai udvarán. A szabadtéri előadás kezdete este 9 órakor. Műsor Lepage-nál és az Ellenék könyvesboltjában.

Pulca rendőrfelügyelő revolverrel a kezében költötte fel Bagát és nemcsak Bagát ijesztette érthetően meg, hanem az egész vagon közönségében a legnagyobb izgalmat okozta. Bagát ezután a kalauz által rendelkezésre bocsátott külön fülkébe vezették, ahol megkezdtek kihallgatását és elkobozták a nála levő egy millió lej értékű hamis okmánybélyeget.

Mindenkit és mindent Bukarestbe rendelték

A nyomozás szempontjából elsőrangú érdekesség, hogy Bagát kihallgatása után nem szállították vissza Kolozsvárra, hanem Bukarestbe vitték. Itt Hatieganu Simon rendőrkezes a sziguranca vezérigazgatóságához vitte Bagát ahol Bianu Jenő dr. is részt vett kihallgatásánál. Erről a kihallgatásról természetesen nem szivárgott ki semmi, de ennek eredményeképpen Hatieganu rendőrkezes

telefonon utasította a kolozsvári rendőrség bűnügyi osztályát, hogy a bélyeghamisítási ügyre vonatkozó össze bűnjeleket és a letartóztatott vádtottakat azonnal Bukarestbe szállítsák.

Ez a csütörtöki napon meg is történt és az okmánybélyeg hamisítási botrány letartóztatottjai a bűnjelekkel együtt a d. u. 6 óra 30 perckor induló gyorsral indultak el erős fedezet mellett Bukarestbe. Így beigazolódtott az Uj Keletnek az az értesülése, hogy a bélyeghamisítási botrány főfőszékének Bukarestben kell lennie.

A nyomozás további része már a bukaresti hatóságokra tartozik, melyeknek a kolozsvári rendőrség mintaszerű és pontos rendőrmunkája után már nem lesz sok dolguk. A kolozsvári „bűnügyi piacról” pedig egyelőre letűnik a nagy vihart felkavaró okmánybélyeg hamisítási botrány. (—lay)

„Egészen banális a sztratoszférába repülni“

A sztratoszféra repülés jelentősége a kozmikus sugarak tanulmányozásában. Einstein Albert első sztratoszféra repülése után óva intette Piccardot, hogy tovább kísérletezzék léggömbjével

Róma, augusztus 25. Még most sem ült el a lelkesedés és szakadatlan ünneplés amely a levegő hősné, Piccard professzornak kijut. Valóságos diadalut volt a híres belga tudós bevonulása Velencébe, ahol Balbo olasz légügyi miniszter vendége volt Piccard. Balbo miniszter a Lidora rándult ki a professzorral, majd egy hárommotoros repülőgépet bocsátott rendelkezésére, hogy azzal Zürichbe repüljön.

Gelencei tartózkodása során Piccard professzor hosszabb beszélgetést folytatott Balbo miniszterrel és a miniszter kérésére kijelentette, hogy léggömbjének gondolatjában olyan biztonságban érte magát, mint brüsszeli laboratóriumában. — Semmi emóció nem volt — mondta a Piccard. — Alapjában véve a sztratoszféra egészen banális.

Az olasz újságírók a belga tudós kijelentette, hogy ballonja ezáltal kitűnően működött és szinte kormányozható lég-hajón érezte magát, amennyiben pontosan meghatározhatta a léggömb útját, arra repült, amerre akart és ott szállt le, ahol akart. Kitűnően tájékozódott és az Adriai tengert felismerve határozta el magát a leszállásra. Piccardot a Garda tó felől Velencébe egy hidroplán vitte, amelyet Balbo tábornok maga vezetett és Piccard főleg azért ment a lagúnák városába, mert ott fog találkozni feleségével és gyermekeivel.

Mit talált Piccard a sztratoszférában

Piccard professzor páratlan teljesítményének tudományos kiaknázása természetesen még hosszabb időt fog igénybe venni, miután több rendkívül komplikált fényképezési mérték kell kidolgozni és összehasonlítani az elmúlt expedíció mérésével. De már most a felületes jelentések alapján meg lehet állapítani, hogy az újabb sztratoszféra repülés sem volt hiábavaló és a tudomány rendkívül sokat nyert azzal a néhány órával, amit Piccard és asszisztense a levegőtenger magas régióiban eltöltött. Piccard professzor leszállása után egy pár órával több barátja és tisztelője előtt a következő nagy horderejű kijelentést tette:

— Újabb sztratoszféra repülésem mindenben megerősítette a nézetemet a kozmikus sugarak magasság szerint fokozódó intenzitásáról.

Már ebből a lakónikus kijelentésből is kitűnik, hogy a repülés főcélját a kozmikus sugarak hatásának és erejének tanulmányozását — elérte Piccard. Az első és legfontosabb kérdés, amelyre Piccardnak meg kellett felelni, az volt, hogy mennyit nyernek a vertikális felfelé haladás során a kozmikus kisugárzások. Teljesen tisztázta Piccard utja azt a tudományos vitát, hogy egyáltalán léteznek-e ezek a kozmikus sugarak és minden kétséget kizárólag bizonyosságot nyert, hogy a kisugárzások a világűrben erednek. Piccard felvételei talán arra is feleletet fognak adni, hogy melyik álláspontnak van igazsága a sugarak eredetéről vonatkozólag. Annak-e, amely szerint a magassági kisugárzás a tejút egy részéből indul, talán abból a részből, amely ködösomókból áll, vagy annak az álláspontnak, amely szerint a kisugárzások az interstelláris térből indulnak, amely mint a legutóbbi megfigyelések megállapították, nem légmentes üres terület.

Az a tény, hogy a sugarak erőssége a magasság emelkedésével nyer intenzitásban, igazolni látszik azt a feltevést, hogy valahol még sokkal magasabb légkörökben egy olyan atmoszférikus réteg van, amely ezeknek a kozmikus sugaraknak a felfelé haladását bizonyos mértékben megakadályozza. Kétséges azonban, hogy megállapította-e Piccard expedíciója magát a kozmikus kisugárzás lényegét. Nyilvánvaló, hogy ezeknek a kisugárzásoknak a keletkezésénél nincs szó atomrobbanásról, vagy ehhez hasonlókról, miután ezek a kisugárzások sokkal erősebbek, semhogy atomrobbanás produktumai lehetnének. Erre a nagy kérdésre még Piccard második útja se adott választ, de a harmadik sztratoszféra repülésre, amelyet Piccard már most bejelentett, már olyan eszközöket is magával fog a professzor vinni, amelyek a kozmikus kisugárzások lényegére is világosságot vehetnek.

Piccard és Einstein

A múlt év őszén történt Bécsben. A volt osztrák császárváros egyik híres tu-

dósa estét rendezett Albert Einstein tiszteletére, amelyen az osztrák tudomány és művészet minden jelentős tényezője megjelent.

Einsteinnel természetesen munkájáról és terveiről beszéltek, de főleg arról az előadásról, amelyet a bécsi egyetemen akart megtartani.

— Nem hiszem, hogy érdekelni fogja önöket előadásom, nem mondhatok semmi újat és azt hiszem, hogy csak a szakmabeliek számára lesz mondani-valóm — mondja Einstein.

A beszélgetés nemsokára zenére terelődik, a másik szobából egy híres művészből összeállított kvartett Beethoven-játsszik és a zeneszám elhangzása után a művészek felkérlik Einsteinet, hogy vegye át az egyik primhegedűt s adjon elő valamit. Einstein tudvalevőleg kitűnő hegedűjátékos és legkedvesebb szórakozása a muzsikálás. Einstein hegedűjátéka közben a házigazda odalépett a tudóshoz, és a fülebe sugta, hogy Piccard professzor, a sztratoszféra kutató Bécsbe érkezett és azt az óhaját fejezte ki, hogy szeretne nagy kártársával, Einstein Alberttel találkozni. Nem sokára egy in-

tim sarokban teásztal mellett ült a modern kor két markáns figurája és Piccard rövid szavakban egyszerűen beszámolt a repülés előkészületeiről, a felszállásról és az észlelt dolgokról. Az előadás olyan lenyűgözően érdekes volt, hogy akik ott voltak, szinte megbabonáztak és hallgatták a száraz, tudományos stílusban előadott adatokat. Ugy adta elő hőstettét ez a félszeg, sovány tudós, mint aki egy kellemes weekendről beszél, amelyet egy környékbeli erdőben töltött el.

Piccard elbeszélése után Einstein melegen hangon köszöntö meg kollegájának a látogatást és a hallottakat, majd óva intette egy újabb repüléstől. Emlékeztette családjára és tudományos munkásságára, amelyre a világnak annyira szüksége van és kérte, hogy tekintsen el a további ezirányú kutatásoktól.

— De hiszen sokkal egyszerűbb ilyen magasságban repülni — mondotta Piccard, — és meg vagyok győződve arról, hogy pár év múlva már senki sem fog a csony rétegekben repülni, hiszen a felsőbb rétegekben az ellenállás jelentéktelen kisebb, majdnem a semmivel egyenlő, úgy, hogy lehetséges lesz pár óra alatt Európából Amerikába repülni.

Az estéről hazatérva, Piccard az egyik újságíróval ült egy autóban és egész uton áradozott Einsteinről, a nagyszívű, melegen érző emberről.

— Eddig csak mint zsenit bámultam Einstein Albertet — mondotta Piccard, — ezentul mint embert is csodálni fogom. Különös és erős individualitása felejthetetlen hatást tett rám.

és este fél 10 órakor: Szerelmes ellenségek. Hangos, vidám szerelmes történet 10 felvonásban, a főszerepekben: Daisy, D'Orá, Igo Sym és Teddy Bill. Hangos Micky Maus kiséző műsor. Helyárak: 10, 20 és 30 lej. Péntek fél 4, fél 6, fél 8 és este fél 10 órakor:

Szombat fél 4, fél 6, fél 8 és este fél 10 órakor:

Vasárnap fél 4, fél 6, fél 8 és este fél 10 órakor: Szerelmes ellenségek. Vidám, hangos történet 10 felvonásban és személyes fellépte Weyand Tibornak, a budapesti rádió kedvencének, legújabb slágerszámaival. Helyárak: 12, 23 és 34 lej.

RÁDIÓ MŰSOR

Péntek, augusztus 27.

Bukarest, 18.40: Gr. 20.15: Thaler csellóművésze.

Budapest, 9.15: Hangv. 12: Déli hangszó. 12.05: A rádió házikvintettjének hangv. 1: Pontos időjelzés, időjárás. 2.45: Hírek. 4: Dívatesvevesség. 5: Erkel Ferenc zenetanítója. 5.30: Cigányzene. — 6.30: Nyolc na pa Balatonon. 7: Balázs jazz-zenekar hangv. 8.15: Hetényi-Heidelber gAlbert és Buzás Mihály szerzeményei. 9.30: Konec János hegedűhangv. Bécs. 20.10: Davis Ernő Hegedűs Gusztáv kíséretével divatos dalokat énekel.

Belgrád, 21.10: Ninkovics-Grozano énekesnő. 22.20: Cigányzene.

Berlin, 20: Hangv. 21.10: Vonósnégyes. Breslau, 19.30: Grammfón.

Hamaburg, 19.20: Rossini: Semiramis c. operájának nyitánya.

Heilsberg, 20: Operarészletek. Milánó, 20.45: Szimf. hangv. Palermo, 20.45: Mascagni: Fritz barátom c. operája.

Párga, 19: Mandolin és gitárhangv. Róma, 22: Modern dalok, gépzene. Riga, 20.20: Szólisták hangv.

Kezdők részére.

100 uiságcikk alapján románul

a legalkalmasabb arra, hogy a nyelvet játsszi könnyűséggel, szórakozva, minden eddigi rendszertől eltérő módszerrel elsajátítsa a román nyelvet. E munka egyszeri átolvasása révén bárki megtanulhat helyesen románul írni, olvasni, elsajátítja az államnyelv szellemét, fordulatait, nyelvtani szerkezetét, gyakorlati szókincse pedig arra képesíti, hogy a legszükségesebb mindennapi beszélgetésben helytállni tudjon.

Eddigi árát mélyen leszállítottuk,

most csak 150 lej az UJ KELET könyvtárában

— Sze

Anilin-festékek

orig. I. G. Farbenindustrie (vorm. Meister-Lucius) gyártmányok nagybani eladása.

U. Imann József & Fia
Vegyári Import Oradea. Telefon 677.

Stockholm, 21: Szólisták. 22: Szórakoztató zene.

Toulouse, 21.30: Operarészletek. 22: Operett-dalok. 22.15: Táncczene.

Varsó, 20: Szimf. hangv.

Zágráb, 12.30: Operarészletek és nyitányok. 22.40: Könnyű zene.

Szombat, augusztus 28.

Bukarest, 7: Kamarazene. 7.45: Zenekari hangv.

Budaepst, 9.15: Grammfónhangv. — 12.05: Cigányzene. 2.30: Gyermeknep. 5: Irodalmi délután. — 6: Szalónzenekari hangv. 7.15: Rádióamatőrpost. 8: Zenekari hangv. 9.15: Időjelzés, időjárás, hírek, majd időjárás és cigányzene.

Bécs, 7.20: Ária- és dalest.

Berlin, 7.15: Dalok és balladák.

Langenberg, 10.35: Esti zene.

Milánó, 8: Grammfón.

Róma, 8.45: Szicíliai vecsernye című operája.

Prága, 8: Grammfón.

Pozsony, 7.30: Musszorgszkij opera.

Brünn, 6.25: Dalest.

Svájci Aleman Adó, 7.30: Grammfón.

Svájci Romand Adó, 7: Harangszó. — 10.10: Táncczene.

APRÓHIRDETÉSEM

Egyszeri közlésnél egy szó 3 lej, vastagabb betűvel 6 lej. Legkisebb apróhirdetés 30 lej. Allástkeresőknek 30 százalékos kedvezmény. Apróhirdetések díja előre fizetendő. Jelítség levelet csak úgy továbbítunk, ha portóbélyeg mellékelve van.

Zongora- és német tanítónő keres nagyobb gyermek mellé állást, vidékre szívesebben. Szíves megkeresést „Lelkiismeretesen tanítók” jelígre a kiadóba.

Veszek ócska férfiruhát bármilyen állapotban. Brassai u. 2., jobbra 2. ajtó.

Engedélyeket, vámolási ügyeket és bármilyen bukaresti megbízást elvállalok. Hirsch Salamon Huedin, Str. I. Maniu 5.

Eladó egy Wirth-zongora. Érdeklődni Deák Ferenc u. 6., III. emelet, 11.

Izr. uricsalád két középiskolás fiúgyermek teljes ellátását vállalja. Cim: Meister Nándor, Ferenc József ut 98.

Diákmenza céljaira 6-8 szobából álló helyiséget keresünk lehetőleg önálló házban. Cim: Str. Filipescu (v. Szentlélek ucca) 6. I.

Iskolás fiúk orth. kóser ellátást és kényelmes lakást kaphatnak. Levélbeli érdeklődőknek azonnal válaszolok. Weinstein Mózes Oradea, Str. Hilária 2.

Intelligentes Kinderfräulein, Jüdin, sucht für sofort Stellung, geht auch aufs Land. Adresse: Leuchter Hejen bei Herrn Dux Iclodul-Mare jud. Somes.

Egy szoba, konyha, fürdőszobás lakást keresek azonnalra. Cimeket a kiadóba kérek.

Urileányt lakótársnőnek keresek. Cim: Löwiné, Rudolf ut 10.

Üzlethezéség azonnalra kiadó. Monostori ut 104.

Házilag készített kóser zsír olesón kapható. Strohl, Srt. Paris 45.

Nősülne egyetemet végzett fiatalember. Hozzáértők levelet teljes cím megadásával diszkreció biztosítása mellett „Vegyészakma” jelígre kéretnek a kiadóba.

A toplítai orth. izr. hitközség szentegylete keres egy jó állapotban levő תורה-t megvételre. Ajánlatok fenti címre küldendők.

Naponta frissen fejt kóser tehén- és bivalytej (házhoz szállítva is), valamint tejszín, tejföl, vaj és turó kapható Schwartz Ignácénál, Str. Filipescu (Szentlélek u.) 7. Ugyanott vegetárius koszt — kihordásra is — kapható. Csak megrendelésre.

— Sze

Nagyvár

tótüzkén

hogy a

res eset

A késő

ban az a

Chisvosi

igazgató

koresmá

lalt ing

koresmá

ügyi kö

szédokat

meg em

a finán

magatar

fenntart

lett kiv

sági int

a csend

— Str

berg Ag

irónak

meg a s

riet Bos

madik f

berg az

kozások

meg Str

Nem ifj

fél irta

férfi mé

dó hang

amikor

venőtön

szinpad

szertett

jában

iránta v

rab meg

berg-lev

dekes v

ról. Egy

HIREK

Szentandrási községben csendőroket kellett kivevényelni az adóbehajtáshoz. Nagyváradról jelentik: Tegnap este futóútként terjedt el Nagyvárádon a hír, hogy a közeli Szentandrási községben véres eset játszódott le adóbehajtás közben. A késő esti órákban a hírrel kapcsolatban az alábbiakat sikerült megtudnunk: Chisvosi Joan és Maior Todor pénzügyigazgatóságai közegek, a szentandrási keresztes adóhatalnok fejében lefogalt ingóságait akarták elszállítani. A keresztes felesége ellenszegült a pénzügyi közegeknek és fellázította a szomszédokat, úgy, hogy hamarosan egész tömeg emberrel találta magukat szemben a fiáncok. A tömeg olyan fenyegető magatartást tanúsított, hogy a rendfenntartásra egy század csendőrt kellett kivevényelni Szentandrási. A hatósági intézkedések ellen szegülő asszonyt a csendőrök letartóztatták.

Strindberg szerelmeslevelei. Strindberg Ágostnak, a világhírű svéd drámaírónak szerelmeslevelei most jelentek meg a svéd könyvpiacra. A leveleket Harriet Bosse asszony, a világhírű író harmadik felesége tette közzé, akihez Strindberg azokat intézte. Az intím megnyilatkozások egészen új oldalról világítják meg Strindberg hatalmas egyéniségét. Nem ifjú korában, a negyvenes évek vége felé írta ezeket a leveleket, a szerelmes férfi mély, olykor szenvedélyekre ragadó hangján. Husz éves volt Harriet Bosse, amikor Strindberg, aki már akkor negyvenötön túl járt, megismerkedett vele. A színpadon látta a fiatal színésznőt, bele szeretett és feleségül vette. Több darabjában ő játszotta a női vezetőszerepet és iránta való szerelme inspirálta több darab megírására. Bosse asszony a Strindberg-levelekhez írt memoárjában sok érdekes visszaemlékezést közöl a svéd író-ról. Egyszer — beszél a többiek közt — amikor első ízben látogatta meg Strindberget otthonában, az író megkérte, hogy a kalapjának egyik tollát ajándékozza neki. A művésznő örömmel tépte le és átadta Strindbergnek, aki a tollat élete végéig megtartotta és legjobb darabjait azzal írta. Házasságuk egyébként nem volt boldog, aminek oka főleg Strindberg külön vallásos felfogásában rejlett, aki abban a hitben volt, hogy élete titokzatos hatalmak kezében van, amelyek akaratainak engedelmességre kell. Ez a különös hit okozta azt, hogy Strindberg vétőt mondott fiatal felesége legártatlanabb örömeinek is. Néhány év múlva el is váltak. Strindberg egészen a válásig őszinte és mély érzellemmel vonzódott a nőhöz, a nő pedig fiatalabb asszonyhoz és a levelek egyszerű, megindító hangja, költői hasonlatai bizonyítják azt a nagy érzést, amelyet ebbe a boldog társaságába belevitt.

Szeptember 1-től ezüstpénzre cserélik ki a százejes bankjegyeket. Bukarestből jelentik: A Banca Nationala közözi, hogy szeptember 1-ével megkezdődik a 100 lejes bankjegyek bevonása. A százejes bankjegyeket fokozatosan ezüstpénzre cserélik be.

Anghelcsu bankormányzó szabadságon. Bukarestből jelentik: Anghelcsu, a Banca Nationala kormányzója megkezdte nyári szabadságát, amit Calimesti fürdőben fog eltölteni.

Az anyós megverte a gyerekeket, a sógorát, mert asszony nélkül semmi se ér az élet. Becskerekéről jelentik: Simek Pál padinai földműves néhány hónap pal ezelőtt a szálláson kapott munkát. Ki is költözött oda, de a felesége nem volt hajlandó őt követni. Szombaton Simek ismét kérte a feleségét, hogy menjen vele, de az asszony nem engedelmességet. Erre Simek kijelentette, hogy másik asszony után néz és elhagyta a házat. Anyós, akinek házában a felesége lakott, ezen annyira fölüldött, hogy mérgeiben jól elverte Simek mindhárom gyermekét. A nagyobbik sírva szaladt az apja után és elpanaszolta a verést, mire Simek vizszament, összeverte az anyósát és a feleségét, azzal ismét eltávozott. Vasárnap a sógora, Kupes Pál részegen elment, hogy bosszút álljon Simeken az anyját és nővérét ért sérelmekért, azonban porul járt, mert Simek őt is összeverte. Erre Kupec elővette bicikliját, hogy leszurja vele Simeket, de Simek ismét gyorsabb volt, mert ő is biciklit rántott és többször megszurta Kupecet, akinek állapota súlyos. Simeket a kovacsiai csendőrség őrizetbe vette.

A Kreuger-konzern újabb háromhavi moratóriumot kér

Párizs, aug. 25. A svéd gyufatársaság reorganizációjára kiküldött bizottság kéri fogja, hogy az augusztus 31-én lejáró moratóriumot újabb három hónappal hosszabbítsák meg. Ennek eltelével a társaság megkezdheti adósságainak kamatfizetését. A bizottság úgy tervezi, hogy a valószínű üzleti hasznót több éven át az adósságok törlesztésére fogják fordítani.

Kétségtelen, hogy a részvényesek és a hitelezők közös érdeke, hogy a társaság, melynek aktívái és passzívái egyen súlyban vannak, tovább folytassa működését s ezért párizsi pénzügyi és gazdasági körökben csodálkozással fogadták azt a hírt, hogy a reorganizációs bizottsági jelentést és javaslatokat az amerikai érdekeltek nem hagyták jóvá.

Uj bélyegeket bocsájt ki a posta a romániai orvoskongresszusra

A bélyegek rajza

Bucuresti-Bukarest, aug. 25. Az állami posta a kilencedik orvoskongresszussal kapcsolatban 3, 6 és 10 lejes bélyeget bocsájt ki. A 3 és 6 lejes alkalmi bélyegek szolgálják tulajdonképpen az orvosok világkongresszusának céljait, míg a 10 lejes értékű postabélyeget a jasi orvostársaság centennáriuma alkalmából bocsájtja ki a román posta. A 3 lejes bélyeget II. Károly király,

Ghica fejedelem és Cantacuzino herceg arcképe díszíti, a 6 lejes pedig II. Károlyt ábrázolja, amint egy orvosi ülésen elnököl. A 10 lejes értékű postabélyeget II. Károly király profil-arcképe látható, amint Traján hidját nézi, amelyen 2 ezer év előtt a rómaiak bevonultak. A hid alatt a Dunán egy ókori csónak közeledik, amelyen Aesculap és Hygea ülnek.

Weber ur csak bukaresti újságíró, de nem romániai követe Hitlernek. Bukarestből jelentik: A Rador távirati iroda hivatalosan jelenti: Egyes külföldi és ezek alapján belföldi lapok is azt a hírt közölték, hogy Hitler megbízásából egy Weber nevű egyén érkezett Romániába, aki itt a politikai pártokkal tárgyalásokat folytatott. Ez a hír nem felel meg a valóságnak. Weber ur a Völkischer Beobachternek, Hitler lapjának a tudósítója és tudósítói munkáján kívül másirányú tevékenységét Romániában nem fejtett ki.

Jön inspicálni a francia vasuti szakértő. Bukarestből jelentik: Szeptember első felében az országba érkezik Leverve francia vasuti szakértő, a CFR műszaki tanácsadója, aki ez alkalommal felül fogja vizsgálni a CFR beruházási hiteleinek felhasználását.

Francia képviselők tiltakoznak, hogy a kormány külföldről vásároljon gabonát a hadseregnek. Párizsból jelentik: A bretagnei képviselő egy csoportja a hadügyminiszternél tiltakozott az ellen, hogy a kormány a hadsereg gabonaszükségletét Észak-Afrikában fedezze, amikor a mélyre sülyedt gabonárak miatt ugyanis elég bajuk van a franciaországi őstermelőknek.

Kidobolta, hogy tilos a Temesben fürdőzni, azután belefulladt — a pancsovai városi dobos. Pancsováról jelentik: Halálra kimeneteli fürdőszerecsétség történt Pancsovánál a Temes folyón. A szerencsétlenül áldozata Zsvikovics Ilija városi dobos, aki fürdés közben hirtelen elmerült és mire segítségére érkeztek, már eltűnt a hullámok között. Zsvikovics épp az előtte való nap dobolta ki a városban a közigazgatási hatóságoknak azt a rendelkezést, hogy az uszodán kívül nem szabad fürdeni a Temesben, mert sok helyütt örvény van, amelyek nagyon veszedelmesek a fürdőzőkre. Zsvikovics kötelesség szerűen közhírré tette a tilalmat, azonban ő volt az első, aki megszegte és már másnap elment a tilosba fürdőzni. A szerencsétlen embert egy örvény elkapta és olyan gyorsan rántotta le magával a mélységbe, hogy már nem is lehetett gondolni megmentésére. Holttestét egy órával később megtalálták.

Az osztályorszájáték húzásai. Bukarestből jelentik: Az osztályorszájáték mai húzásának főbb nyereményei: 60.000 lej 6190, 40.000 lej 34372, 20.000 lej: 43305, 17282, 15.000 lej: 29277, 78318, 71741, 54385, 40800, 12.000 lej: 79479, 79632, 79862, 11502, 62862, 52707, 53283, 75870, 40241, 5397, 30730, 23550, 25483.

Piccard gondolója megérkezett Zürichbe. Zürichből jelentik: Piccard professzor ballonjának gondolója megérkezett Zürichbe, Motta svájci szövetségi tanácsos, ezidei elnök látogatást tett a professzornál, majd együtt megtekintették a gondola belsejét. A gondolat autón csütörtökön utba indítják a belga főváros felé.

Halálosvégi autókatasztrófa Meránban. Milánóból jelentik: Merán közelében egy autobus fának rohant s összetört. A szerencsétlenségél egy utas élete vesztette, hárman életveszélyesen s tizenheten könnyebben megsebesültek.

A német kisebbségek Csehszlovákiában. A csehszlovákiai német kisebbségek — mint Prágából jelentik — Reichenbergben a reichenbergi főpolgármester elnöklése alatt gyűlést tartottak, amelyen valamennyi német párt képviseltette magát. A gyűlés tiltakozott a gyűlékezési szabadság korlátozása ellen és az ellen, hogy a németeket Csehszlovákiában a közhivataloktól eltávolítsák. Határozati javaslatot fogadtak el, amelyben azt kívánják, hogy a csehszlovákiai németeket egyenjogú állampolgároknak tekintsék. „Mi, németek — mondja a határozat — az állam elismerten legjobb adófizetői vagyunk. A német katonák a legképzettebb katonái a hadseregnek s az a kevés német hivatalnok, akit még állásban meghagytak, az állami közigazgatás legkitűnőbb szervei. A mi német képviselőink és minisztereink neve soha se került még bele megvesztegetési afférókba. Ennek ellenére a németekkel szemben Csehszlovákiában más bánásmódot alkalmaznak, mint a csehekkel szemben s naponta történnek támadások a német állampolgárok alkotmányos jogai ellen, hogy kulturális és politikai tevékenységüket megakadályozzák. A német nép türelme elérkezett a végső határhoz”. A meghozott határozati javaslat követeli, hogy a prágai kormány respektálja a csehszlovákiai németek jogait.

NAPRÓL NAPRA

Zilahi Lajos Tüzmadar c. darabjának ma van londoni bemutatója. Zilahi az angol fővárosban tartozkodik.

Szeptember másodikán az amerikai Detroitban motorcsónakverseny kezdődik, amelyen részt fog venni a Miss England III. nevű motorcsónakon a világrekorder Kave Don. Legerősebb ellenfele az amerikai Gar Wood, aki a Harmsworth serlegért folyó gyorsasági nagydíjban reméli, hogy legújabb építési 6400-as motorjával elérhet 200 km-es sebességet is.

A Graf Zeppelin legközelebbi dél-amerikai útjára augusztus 29-én indul Friedrichshafenből.

A berlini állatkert pinguincapatának nagy része a rekkenő hőségben elpusztult. Néhány állatot pinchehelyiségben nedves helyiségben tartanak, mert különben ezeket is megölte volna a kánikula heve. A sarkvidéki állatok mindannyian sokat szenvednek a hőségtől.

Az afrikai Port Elisabethben 110 éves korában meghalt egy néger nő, aki még rabszolgának született. A rabszolgaság intézménye az angol világbírodalomban 1834-ben szűnt meg s akkor 12 éves korában felszabadult ő is. Az öreg nő utolsó tanúja volt az angol birodalmi rabszolgakornak.

A Hutkinson család repülőgépe, amelyen rajtuk kívül még négy utas van, a Szt. Lőrincz folyamán levő Anticosti szigetre érkeztek, ahonnan megkezdik az óceánrepülést azon az utvonalon, amelyen Gronau több ízben átjutott Amerikába.

Két norvég pilóta, Scholberg és Petersen Ujfundland szigete felett lezuhantak s gépük összetört. A két pilóta így nem kezdheti meg az óceánrepülést, noha a lezuhanásnál egyikük sem sérült meg jelentékenyebben.

Ötvenszázalékos vasuti kedvezmény a kolozsvári ügyvédkongresszus résztvevőinek. Bukarestből jelentik: A CFR igazgatótanácsa a szeptember 6-tól 11-ig Kolozsvárra tartandó országos ügyvédkongresszuson résztvevő ügyvédeknek, bíráknak és feleségeiknek 50 százalékos menetdíjkedvezményt biztosított.

Teozófiai előadás. A helyi Egalitatea teozófiai páholy teozófiai előadást fog tartani 1932 augusztus 28-án, vasárnap délután 7 órai kezdettel a Kereskedelmi és Iparkamara nagytermében, Calea Victoriei (volt Kossuth Lajos u.) 51., II. emelet. Beszélni fognak: Covaciu Stefanén, Balázs Károly titkár, Balázs Károlyné és Kovács Béláné. Beléptdíj nincs, érdeklődőket szívesen fogad a páholy vezetője.

A marokkói kávéház című szenzációs témájú kalandorfilm kerül vetítésre az építómunkás-mozgóban. Vasárnap 3, 5, 7 és 9 órákor. Hétfőn, szerdán 6 és 8 órákor. Főszerepben: Harold Murray, Fifi Dorsay, George Grosmith és Clyde Cook. Műsor előtt a legújabb Fox Híradó.

Jiddis művészeti Maramarosszigeten. Lapunk tegnapi számában közöltük röviden, hogy szombate ste a Városi Színházban nagyszabású jiddis művészeti rendeznek a szigeti zsidó intellektuek a zsidó diákok javára. A műsort dr. Fried Abraham, a Zs N. Sz. helyi csoportjának elnöke vezeti be jiddis beszéddel, ezután Gál Janka, Gaál Janosi, az ismert fiatal zeneművész és Steimetz Lipót zenetriója következik, majd Holder József a Szigeten tartózkodó budapesti jiddis és héber költő a jiddis irodalomból tart nagy érdeklődéssel várt előadást, Freund Sári jiddis költeményeket szaval, Zwi Lewanon, a kitűnő palesztinai író és szónok jiddis dalokat énekel. Holder József saját költeményeiből ad elő, dr. Sternberg Aladar, a cionista helyi csoport elnöke és a „Maramaroscher Bletter” című jiddis irodalmi lap szerkesztője saját novelláiból olvas fel, Holder Sosana jiddis költeményeket szaval. A műsor Zwi Lewanon; záróbeszédével ér véget. A jiddis művészeti iránt városzerte hatalmas érdeklődés nyilvánul meg.

Értesítés Bikszád fürdőből

Augusztus 15-től a nehéz gazdasági viszonyokra való tekintettel a fürdőigazgatóság a szobák árait, hogy mindenkinek alkalmat adjon a Bikszádon való nyaralásra, a következőképpen szállította le:

A Berta-lakban egy egy-ágyas szoba napi	Lei 65.—
A Berta-lakban egy kétágyas szoba napi	Lei 110.—
A Mária és Anna lakokban egy egy-ágyas szoba napi	Lei 50.—
A Mária és Anna lakokban egy kétágyas szoba napi	Lei 90.—
A Mórítz-lakban egy egy-ágyas szoba napi	Lei 40.—
A Mórítz-lakban egy kétágyas szoba napi	Lei 70.—

Ragadjuk tehát meg a kedvező alkalmat és keressük fel tömegesen Románia Karlsbadját, a gyomorhajosok Mekkáját.

Teljes napi penzió I. oszt. szállodában Lei 120.—
Előjegyzéseket elfogad a Fürdőigazgatóság Bikszád (jud. Satu-Mare) és Satu-Maren dr. Braun, Str. Mihai Viteazul (Rákóczi u.) 7. Telefon 62.

UJ KELET Legújabb hírek

Interpellációk napja a kamarában

Az erdélyi kormányparti képviselők azt kívánják, hogy a konverzióra kerülő összeg maximuma 500.000 lej legyen

Szeptember 25-ére kiírják a pótválasztásokat

Bucuresti-Bukarest, augusztus 25. A kamara csütörtöki ülésén interpellációs nap volt. Manolescu Strunga liberális a románmegyei választásai visszaéléseiről beszélt. Ő feljelentést tett több primár ellen, de ismerve az embereket és erkölcsüket (gunyos derűltség), a parlament elé hozza ezeket az eseteket és szankciókat követel. A Bratianu-éra alatt egészen más erkölcsök voltak.

Raducanu: Maga a romani véres választások értelmi szerzője!

Manolescu agresszív hangon válaszol, mire az elnök figyelmezteti, hogy nyugodtan viselkedjék.

A liberális korifeus nagy zajban fejezi be beszédét.

Scriban gogista kérdezi a pénzügyminisztert, mi az oka, hogy Naszód megyében nem működik az adófellebbezési bizottság?

A bankkamatláb leszállítását kérte egy gogista

Cociusna gogista kéri a Banca Nationala kamatlábjának leszállítását. Hivatkozik a többi európai államok példájára.

Mihalescu gogista megállapítja, hogy az adókievítő bizottságok nem vették figyelembe a termés nagymérvű elértékelését. Az adóbeszedő közegek simcsenek tekintettel az általános gazdasági leromlásra és embertelenül járnak el.

D. R. Ioanitescu válaszol erre az interpellációra, kapcsolatban Mirescu szocialistának minapi hasonló tárgyú kérdéseivel. A pénzügyminiszterhez semmiféle konkrét panasz nem érkezett. Ha a képviselők tudomására fognak hozni visszaéléseket, úgy a pénzügyminiszter — a ki- nek megbízásából beszél — azonnal vizsgálatot fog indítani. Egyébként bejelenti, hogy az összes egyenesadókat le fogják szállítani, elsősorban a mezőgazdasági adókat.

Egy hang: Mikor?

Ne foglalják le a kisiparosok szerszámait

D. R. Ioanitescu: A kormány két napon belül beterjeszti a vonatkozó törvényjavaslatot.

Nagy taps.

Landau: Adjanak ki rendeletet, hogy a kisiparosok szerszámait sem szabad elvenni.

D. R. Ioanitescu: Már kiadtuk ezt a rendeletet.

Landau: De mégis elveszik.

Munkakamarákat szervez a kormány

Mirescu szocialista kifogásolja, nem kaptak választ arra a kérdésre, hogy Beszarabiában a szocialista párt híveit adófizetéssel zaklatják.

Ezután törvényjavaslatot terjeszt be a parlamentre a kezdeményezéséből, amely kimondja a munkakamarák sürgős megalakítását, hogy ezeknek képviselői bejussanak a szenátusba.

D. R. Ioanitescu hangsúlyozza, hogy a nemzeti parasztpárt programjában benne van a munkakamarák felállítása. Legyenek türelemmel. Nem paritásos alapon akarják azonban a kamarákat létesíteni, hanem egységes szervezettel. Ami a munkásság szenátusi képviseletét illeti, 11-re is gondja lesz a kormánynak.

Még egy államtitkár

Napirenden az igazságügyi államtitkár ság felállításáról szóló törvényjavaslat szerepel.

Popov Adonis lupista ellenzi a javaslatot, amely csak az állam költségvetését terheli minden látható ok nélkül.

Popovici Mihály igazságügyminiszter bejelenti, hogy a bíróságok és az igazságügyminisztérium eddig teljesen különálló szerveként működtek, szükségesnek mutatkozik egy összekötő szervnek a létesítése. Ez lesz az új államtitkárság,

amelynek a célja a politika befolyásának teljes kiküszöbölése.

A kamara erre megszavazza a törvényjavaslatot.

Az erdélyi kormányparti képviselők és a konverzió

Bucuresti-Bukarest, augusztus 25. Ma délután az erdélyi kormányparti képviselők értekezletet tartottak a kamara egyik szekciójában, amikor is az erdélyiek álláspontját vitatták meg a készülő konverziót módosító törvényjavaslattal kapcsolatban. Az értekezlet vezérszónokai: Vlad Aruel és Bontescu, leszögezték, hogy az erdélyi képviselők elvben nincsenek a konverzió ellen és valamennyien kívánják, hogy az erdélyi kis parasztbirtokok adósságait szanálásra kerüljenek. Tiltakoznak azonban az Argetoianu-féle törvénynek ama paragrafusai ellen, amelyek lehetővé teszik a mezőgazdasággal egyáltalában össze nem függő milliárdos adósságok konverzióját. Bontescu és Vlad különböző, Erdélyből vett példákka illesztették az Argetoianu-féle törvény súlyos hibáit. Az erdélyi képviselők végül is abban állapodtak meg, hogy a maguk részéről harcot indítanak aziránt,

hogy egy-egy személy konverzióra kerülhető tartozásai ne haladhassák meg az 500.000 lejt.

Bucuresti-Bukarest, augusztus 25. A Monitorul Oficial mai számában megjelent az a dekrétum, amely elrendeli szeptember 25-re Fogarasban a községi szenátori, Bihar megyében pedig a képviselői pótválasztást. A bukaresti lapok értesülései szerint Fogarasban Grigore Filipescu jelölteti magát. Dobrescu Aurel, a nemzeti parasztpárt fogarasmegyei leaderje, aki a választási matematika különös összjátéka miatt bukott ki a kamarából, jelöltetni kívánta magát a községi szenátori pótválasztásra, ugylátszik azonban, hogy a kormány nem akar jelöltet állítani, mert mindenképpen elő akarja segíteni, hogy a konzervatív párt elnöke ellenjelölt nélkül bejuthasson a parlamentbe.

Hunyad megyében valószínűleg Jorga fog jelöltséget vállalni és ha a volt miniszterelnök tényleg elszánja magát a kandidálásra, úgy nincs kizárva, hogy sem a kormány, sem az ellenzéki pártok nem állítanak ellenjelöltet, hogy Jorga megválasztása biztos legyen. Ha azonban Jorga nem vállalja a jelöltséget, úgy a kormány jelöltje dr. Boila Zachariás lesz.

Fürdés közben vizbefült egy katonatiszt Calarasiban

Bucuresti-Bukarest, aug. 25. Ma délután tragikus szerencsétlenség történt a calarasi strandon, amelynek áldozata egy katonatiszt. Benea Constantin vaslui hadnagy a Borcea csatornában fürdött a délelőtti órákban. A tiszt nem tudott uszni és egy örvénybe sodródott.

Amikor észrevette, hogy életveszedelembe került, kiáltani kezdett, de segélykiáltásait későn hallották meg a parcon lévő társai, úgy hogy mire odamentek a veszély színhelyére, az uszni nem tudó hadnagy már eltűnt a hullámokban.

15 évi fegyházra ítélte a statáriális bíróság a fegyveres rablással vádolt kis-korú ujbpesti suhancot

Budapest, aug. 25. A pestvidéki statáriális tanács ma reggel megkezdte Havlich Ferenc 19 éves asztalossegéd bűnperének tárgyalását. Havlich két társával néhány nappal ezelőtt Ujpesten egyik gyógyszerárban rablómerény let közben revolverével mellbe lötte a szembeszálló Petres gyógyszereszedet, aki napokig élet-halál között lebegett a kórházban.

A statáriális tárgyalást nagy izga-

lommal figyelte a magyar főváros lakossága, annál is inkább, mert már mindenkinek az idegeire mennek a hét-számra megismétlődő statáriális tárgyalások. Enyhítette jelen esetben az ügyet, hogy kis-korú vádlótól van szó, nem hozhatott halálosítéletet a statáriális tanács. Havlichot így is a kiróható legnagyobb büntetéssel, 15 évi fegyházzal sújtották.

Halálra ítélték Sanjurio tábornokot, a spanyol monarchistapuccs vezérét

Horran tábornokot életfogytiglani fegyházra, Gilfante ezredet 12 évi fegyházra ítélték, Sanjurio fiat felmentették

Párizs, aug. 25. Sanjurio ellenforradalmár tábornok, továbbá fia, Sanjurio kapitány és a puccsísérlet két másik magasrangú tiszt vádlottja Horran tábornok és Gilfante ezredes elleni per madridi hadbírósi tárgyalásán a vádlottak kihallgatásukkor azt hangoztatták, hogy a köztársasági kormány uralma óta a hadsereget állandóan inzultusok érik s a kormány tétlenül nézi az inzultusokat. Emiatt a tisztikarban a vádlottak szerint általános az elégedet-

lenség. A főügyész Sanjurio tábornok ellen halál-, a többi vádlottak ellen életfogytiglani szabadságvesztés kimondását javasolta.

Délben hirdette ki a hadbírósi ítéletet, amely Sanjurio tábornokot halálra, Horran tábornokot életfogytiglani fegyházra, Gilfante ezredet 12 évi fegyházra ítélte, Sanjurio kapitányt pedig felmentette. Valószínűleg látszik, hogy a köztársasági elnök kegyelmet fog adni a halálraítélt tábornoknak.

Abrezilial kormánycsapatok a hegyekbe szorították a felkelőket

Newyork, aug. 25. A lapokhoz érkezett táviratok szerint 36 óras ütközet folyt Sao Paulo határvidékén brazíliai kormánycsapatok és a felkelők között. A harcban a kormánycsapatok teret nyertek s a forradalmárok hadereje a hegyek felé hátrál. A kormánycsapatok folytatják az offenzívát s újabb ütközetre akarják kényszeríteni a felkelőket, hogy döntő jellegű csapást mérhessenek rájuk.

Az ottawai angol delegáció ma visszaérkezik Londonba

London, aug. 25. Az ottawai konferencián részt vett angol delegáció Baldwin helyettes miniszterelnök és a titkos tanács elnökének vezetése alatt csütörtökön az Express of Britain fedélzetén visszaérkezik Angliába. A delegáció miniszter-tagjai szombaton résztvesznek a minisztertanács ülésén. Thomas dominionügyi miniszter a jövő hét elején elutazik a skóciai Balmoralba, ahol György királynak jelentést fog tenni az ottawai konferencia lefolyásáról s ismertetni fogja a megkötött megegyezéseket.

London, aug. 25. Macdonald a jövő hét elején visszatér a skóciai Lossiemouthból az angol fővárosba.

Szeptemberben proklamálják a japánok Mandzsuria függetlenségét

London, aug. 25. Csütörtökön a japán törvényhozás ülésén Ushida külügyminiszter expozé mond s ennek keretében ki fog térni az önálló, Kinától független Mandzsuria elismertetésének kérdésére. Tókiói lapok szerint Japan csak szeptember végén fogja proklamálni a független Mandzsuria de jure elismerését.

Fagy és prémesbunda — a hőhullám és pizsama után

London, augusztus 25. Néhány nappal ezelőtt még elviselhetetlen hőhullám uralkodott Angliában, most ellenben az időjárás hirtelen hűvösre fordult. Glasgowban a hőmérséklet a fagypontra alá süllyedt. London uccáin, ahol pár napja még pizsamába és fűrdőruhába öltözött nőket lehetett látni, már feltűntek a prémes bundák.

Haggibbor — Victoria (Szász-régen) 3:0 (0:0)

Cluj-Koloszávr, augusztus 25. Csütörtök délután a Haggibbor futbalcsapata Szász-régenben vendégszerepelt, ahol a Victoria volt ellenfele, amely az utóbbi időben igen szép eredményeket ért el. Így többek között a marosvásárhelyi Muresul jóképességű csapatát is legyőzte. Annál kellemesebb meglepetés, hogy a Haggibbor 3:0 (0:0) arányban győzött. A gólokat Weisz (Babuka) — kettőt — és Rafael rugták. A szászregeni közönség lelkes ünneplésben részesítette a szép fejlődést mutató csapatot.

HARFA és harmonjum kíséret festik alá Tessitori Nóra szombatesti szabadi ri előadásának gazdag műsorát. Az előadás színhelye a ref. kollégium Farkas uccai udvara. Kezdeté este 9 órakor. Műsormegváltás Lepage és az Ellenzék könyvesboltjában.

FRATERNITAS Könyv- és Lapkiadó Rt. nyomása, Cluj-Kolosvár, Strada Baron Es. Pop (v. Brassai s.) 10. sz. Telefon 2-77.

Taxa plátit No. 2

Ellen

ellen
A kér
törvény
A vák
Eppen
tisztvis
szóló tö
Nem t
a törvé
elzárna
sok, a
megbűnt
A vag
hetne va
ni, ha h
kül min
ereje eh
töket és
nem tud
kártérít
Lehet
eredmén
van anna
csületes
Mi tév
volt min
zési alap
olyan p
tartozik
Ki fog
feljelent
Nem, e
a törvény
porítani.

Az am

Nem hi
portálja
ba is.
Ugyanis
Amerikáb
klauzusz.
legutóbb
kai cionis
egyetemre
kolással,
arról is k
diák tanu
liába me
antiszemit
azt is illik
ben „zsid
antiszemit
Egy ilye
meg a mi
tória:
Egy zsid
előtt. És
első kérdés
— Szüle
— Nem
— És felvet
tán újra m
a rektor.
— Hogy
hogy szület
— Ön té
zsidó fiu
Oroszorszá
Ez a kr
egyetemen,
óri hatóság
bírálsban.
Nassau a
mann Stark
azzal a vá
detektív ur
ur társainak
vezett „har
a zsidó vád
verték. De
ambició, me
dik csapásr
az elsőre. A
hatatosság
amerikai ko
a szerencs
egymást fel
a testén, mi
nem tapostá
Hoover el
energikusan
fokú“ vallat
Hogy is m
„Oroszorszá
van“ Ameri
ket mutat...